

1

Grenzen aan Europa

2

3

Verkiezingsprogramma ChristenUnie en SGP

4

2014-2019

5

6 INHOUDSOPGAVE

7	Inleiding	3
8	1. Nederland en de Europese Unie	5
9	2. De Europese Unie en de wereld	10
10	3. De begroting en de interne markt	20
11	4. De euro en de financiële crisis	29
12	5. Landbouw en visserij	34
13	6. Milieu, energie en onderzoek	41
14	7. Justitie, immigratie en asiel	46
15	Verklarende woordenlijst	50

16 Inleiding

17 In Europa zullen staten met elkaar samenwerken! Zonder veel overdrijving kan men dit de opdracht
18 van de geschiedenis noemen. Het leven in een groot gebied van vrede en welvaart is voor veel
19 burgers van de Europese Unie tegenwoordig een vanzelfsprekendheid. Dat is het echter niet, die
20 vrede en welvaart zijn het resultaat van politieke inspanningen om na twee verschrikkelijke
21 wereldoorlogen volken met elkaar te verzoenen en nieuwe economische crises te weerstaan. En van
22 een actieve Europese politiek om na de val van de Muur in 1989 nieuwe landen een plek te geven in
23 het Europese Huis.

24

25 De Europese volken zijn door de eeuwen heen diepgaand beïnvloed door de culturele, sociale en
26 morele waarden van de Bijbel. In de Kerk als leerhuis van God raakten burgers vertrouwd met de
27 basiswaarden van het recht, verzoening, vrede en vrijheid alsmede de plicht om hulp te bieden aan
28 "de weduwen, de wezen, de armen en de vreemdeling" (Zacharia 7:10). ChristenUnie en SGP willen
29 leven en werken in en vanuit die christelijke traditie. De wereld waarin wij leven is een geschenken
30 wereld, God de Schepper vraagt ons verantwoordelijkheid te dragen voor het beheer van Zijn
31 schepping, zorgvuldig om te gaan met natuur en milieu, energiebronnen en economische
32 ontwikkelingsmogelijkheden. Het zijn deze fundamentele noties die voor ChristenUnie en SGP
33 leidend zijn in dit politieke programma.

34

35 Tot de gevaarlijke verleidingen van de politiek behoort het streven naar een concentratie van macht
36 als doel in zichzelf. Van deze politieke hoogmoed is Europa helaas niet vrij gebleven. Het streven naar
37 een federale politieke unie met als cruciaal onderdeel daarvan de Europese Monetaire Unie zijn
38 daarvan voorbeelden. Dit streven ligt mede aan de basis van de huidige financiële en
39 sociaaleconomische crisis en van de vervreemding van veel burgers van Europa.

40

41 ChristenUnie en SGP stonden en staan in een kritische verhouding tot dit machtsstreven en hebben
42 daarom destijds de totstandkoming van de euro met kracht afgewezen. Zijn zien zich thans echter
43 genoodzaakt bij te dragen aan het oplossen van de financiële en monetaire crisis, maar wijzen een
44 nieuwe machtsgreep in de vorm van een verdergaande overdracht van economische, begrotings- en
45 toezichtbevoegdheden naar het niveau van de Europese Unie af.

46

47 Nederland, een betrekkelijk klein land met een open economie, heeft belang bij een constructieve
48 samenwerking door een gemeenschappelijke aanpak van grensoverschrijdende problemen. De
49 instellingen van de Europese Unie kunnen daarbij behulpzaam zijn. Echter, alleen dan is het
50 uitoefenen van bevoegdheden op Europees niveau te rechtvaardigen wanneer dat gepaard gaat met
51 een gelijktijdig respecteren van de historische identiteit en soevereiniteit van de nationale staten, die
52 de dragers zijn van de Unie. Zij zijn en blijven daarom ten principale verantwoordelijk op
53 beleidsterreinen als het strafrecht, het burgerlijk recht waaronder het familierecht, het domein van
54 de belastingen, de sociale zekerheid, het onderwijs, de gezondheidszorg en het cultuurbeleid.

55

56 Europa staat open in en voor de wereld. ChristenUnie en SGP zien daarom belangrijke taken
57 weggelegd voor de Europese Unie om ook elders in de wereld een actieve bijdrage te leveren aan de
58 bestrijding van armoede, de aanpak van het klimaatvraagstuk en het bevorderen van fundamentele
59 noties van de rechtsstaat, de democratie en godsdienstige, politieke en burgerlijke vrijheden.

60 Samenwerking in de Europese Unie kan daarom geboden zijn om de vrede na te jagen in het Midden-
61 Oosten, vriendschappelijke relaties op te bouwen met nabuurlandse staten, onze economieën te
62 versterken door het sluiten van internationale handelsakkoorden en op te komen voor de rechten
63 van vervolgd, rechtloze en verdrukte. Het grote, Bijbelse, gebod van de naastenliefde zet ons
64 daartoe aan. Met uw stem wil de fractie van ChristenUnie en SGP de komende jaren in het Europees
65 Parlement dit christelijk genormeerde programma met vreugde en inspanning ten uitvoer brengen.

66 **Hoofdstuk 1** **Nederland en de Europese Unie**

67 De samenwerking van een steeds groeiend aantal Europese landen heeft in de achterliggende
68 decennia geleid tot een Unie met zowel grote verdiensten als gebreken. De Unie is opgebouwd uit
69 soevereine staten, die samenwerking geboden achtten om eigen en de staten overstijgende
70 belangen te dienen. Nederland is niet meer goed denkbaar zonder het grotere politieke verband van
71 de Europese Unie. De Nederlandse economie is niet meer denkbaar zonder de interne markt.

72 Historisch is de Europese Unie beoogd als een economisch samenwerkingsverband dat oude
73 spanningen, die tot verschrikkelijke oorlogen hebben geleid, moest overbruggen en verzoenen. Dat is
74 veelszins geslaagd en kan niet genoeg gewaardeerd worden. Decennialang wordt ons deel van de
75 wereld gekenmerkt door een duurzame vrede, rechtsstatelijke en democratische verhoudingen en
76 een gestage welvaartsvermeerdering. Het opnemen na de val van de Muur in 1989 van veel Midden-
77 Europese landen in de Europese Unie heeft een grote bijdrage geleverd aan de stabiliteit op ons
78 continent en heeft die landen in staat gesteld zich met hulp van de Unie snel te moderniseren.

79 Legitieme nationale belangen van de lidstaten en het Europese bouwwerk zijn bovendien sterk met
80 elkaar verweven geraakt. De Europese Unie heeft zich immers ontwikkeld tot een bovennationale
81 rechtsorde. Europese wetgeving heeft rechtstreekse gevolgen voor ondernemer, werknemer en
82 consument. De belangen van Nederlandse burgers en bedrijven moeten dus stevig behartigd
83 worden.

84 Op dit moment staat de Europese samenwerking onder spanning, groeit in veel lidstaten het verzet
85 tegen Brussel en wenden grote groepen burgers zich van de Europese Unie af, wat een ontwikkeling
86 is die serieus genomen moet worden.

87 **Geen politieke unie**

88 ChristenUnie en SGP hebben zich altijd principieel verzet tegen een proces van integratie dat zou
89 moeten of kunnen leiden tot een federaal Europa. Dat verzet is weer actueel geworden door de
90 problemen in en met de Europese Monetaire Unie. De eurocrisis wordt aangegrepen om nieuwe
91 stappen te zetten in die richting. Verdieping van de monetaire unie, zoals de Europese Unie
92 voorstelt, betekent dat er sluipenderwijs stappen gezet worden naar een politieke unie. ChristenUnie
93 en SGP zijn daar tegen.

94 De voorgenomen bankenunie moet tot het Europees banktoezicht worden beperkt. Aanvullende
95 voorstellen voor een economische en een begrotingsunie, evenals de daarmee gepaard gaande
96 uitbreiding van de bevoegdheden van het Europees Parlement, wijzen wij af. Tegen een dergelijke
97 federalisering hebben we principieel bezwaar, vanwege de centralisatie van macht en omdat de
98 Europese Unie een samenwerkingsverband van soevereine staten moet blijven en geen federale
99 staat mag worden.

100 In een Europa dat de macht wil centraliseren herkennen burgers zich niet, hetgeen leidt tot
101 democratische vervreemding. De Europese Unie zal zich meer dan ooit moeten legitimeren
102 tegenover die burgers en daarbij past bescheidenheid.

103 Daarom keren ChristenUnie en SGP zich tegen voorstellen van de Europese Commissie om meer
104 greep te krijgen op het functioneren van de rechtsstaat in de lidstaten. Het toezicht op het

105 functioneren van de rechtsstaat ligt primair in de lidstaat zelf. Een omvattende bevoegdheid van de
106 Europese Unie is dan ook niet gewenst op het terrein van de wetgevende, de uitvoerende en de
107 rechterlijke macht binnen de lidstaten.

108 De in de preambule van het Europees Verdrag nog altijd opgenomen doelstelling van de
109 totstandbrenging van een steeds hechter verband tussen de volkeren van Europa kan daarom beter
110 uit het Verdrag worden geschrapt. ChristenUnie en SGP onderstrepen de blijvende betekenis van de
111 lidstaten als dragers van het Europese samenwerkingsverband. Dat is het Europa dat wij voor ons
112 zien: samenwerkende lidstaten in een Europese Unie die zich beperkt tot haar kerntaken, zoals de
113 gemeenschappelijke handelspolitiek, de interne markt, het monetair beleid en het
114 mededingingsbeleid.

115 **Een bescheiden Europa**

116 De tijd is dan ook gekomen om na te denken over het terugleggen van bevoegdheden van het
117 Europese naar het nationale niveau en de aanvaarding van een grotere beleidsruimte van de
118 lidstaten. Immers, eerst en vooral wordt de democratie gekend en beleefd op dat nationale niveau.
119 Kortom, in de toekomst zal de Europese Unie meer dienstbaar moeten zijn aan de lidstaten en zich
120 meer moeten inspannen om haar beleid tegenover de burgers te rechtvaardigen. Dat raakt ook de
121 opstelling van het Europees Parlement, waaraan in het Verdrag grote bevoegdheden zijn toegekend.

122 Niet alleen vanuit de lidstaten, maar ook door het Europees Parlement moet er bij de Europese
123 Commissie op worden aangedrongen alleen dan gebruik te maken van de bevoegdheden als er
124 sprake is van een overduidelijke beleidsnoodzaak. Het in de verdragen opgenomen
125 subsidiariteitsbeginsel verplicht daartoe, omdat de Unie alleen in actie mag komen als Europese
126 samenwerking doeltreffender is dan eigen beleid van de lidstaten. Het is ook een antwoord op de
127 groeiende eurosceptis in de landen van de Europese Unie. Burgers zijn eerder bereid Europese regels
128 te aanvaarden als duidelijk is dat die ook in hun belang zijn en niet slechts een uiting van grenzeloze
129 Brusselse ambities.

130 **De Europese instellingen bij de les houden**

131 Dat de Europese Unie een taak heeft bij het aanpakken van grensoverschrijdende vraagstukken
132 wordt niet betwist. De samenwerking is vervolgens eerst en vooral een economische, maar omdat er
133 aan elk beleidsterrein wel een economisch aspect zit dreigt de Europese Unie steeds verder binnen
134 te dringen in terreinen die nauw verbonden zijn met de nationale identiteit. Dat proces moet worden
135 gestopt.

136 Europese regelgeving is niet aanvaardbaar op bijvoorbeeld de terreinen van het strafrecht, het
137 burgerlijk recht waaronder het familierecht, het domein van de belastingen, de sociale zekerheid, het
138 onderwijs en de gezondheidszorg en cultuurbeleid. Wetgevende bevoegdheden op deze terreinen
139 zijn en blijven een verantwoordelijkheid van de nationale overheden. Dat laat losse vormen van
140 samenwerking onverlet; te denken valt aan erkenning van onderwijsdiploma's en de
141 gemeenschappelijke aanpak van een epidemie.

142 De Europese Commissie moet zich dus ook onthouden van het opstellen van algemene visies op
143 terreinen waarop zij niet bevoegd is regelend op te treden. Zo moet er een dam worden opgeworpen
144 tegen een sluipend proces van Brusselse bemoeienis.

145 De Europese Commissie moet dus volstaan met het benutten van haar bevoegdheden enkel en
146 alleen als daarvoor een duidelijke rechtsgrondslag in het verdrag is opgenomen en dan nog slechts
147 als volstrekt duidelijk is dat een aanvulling van het nationale beleid dit echt noodzakelijk maakt. De
148 bewijslast ligt bij de Commissie en niet bij de lidstaten.

149 Daarnaast zijn er terreinen waarin de Europese Unie veel meer dan in het verleden moet volstaan
150 met het geven van algemene richtlijnen en doelstellingen en uitvoering op maat aan de lidstaten
151 moet overlaten. Te denken valt aan (delen van) het milieu- en natuurbeleid. De Europese Commissie
152 dient af te zien van te vergaande detaillering en het opleggen van onnodige administratieve lasten
153 aan nationale en regionale overheden en belanghebbenden. Deze overheden worden vooraf door de
154 Commissie geraadpleegd.

155 De komende jaren vergt dit een cultuurverandering in het werk van de Europese Commissie. In
156 Brussel moet het besef worden versterkt dat daar weliswaar regels kunnen worden opgesteld, maar
157 dat het nationale politici zijn die de verantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering en de uitleg aan
158 burgers.

159 Het Hof van Justitie van de Europese Unie speelt een belangrijke rol bij het beslechten van geschillen
160 en de vorming van het Europese recht. Met erkenning van de zelfstandigheid van het Hof moet erop
161 gewezen worden dat het Hof geen zelfstandige taak heeft om impulsen te geven aan het Europese
162 integratieproces. Het zijn immers de lidstaten die de verdere ontwikkeling van de Europese Unie
163 horen te bepalen.

164 **Samenwerking van nationale parlementen en het Europees Parlement**

165 Bij deze cultuuromslag hoort ook dat nationale parlementen nauwer betrokken raken bij Brusselse
166 voornemens tot nieuwe regelgeving. Europa krijgt niet alleen vorm in Brussel, maar evenzeer in de
167 hoofdsteden van de lidstaten. De democratie als politieke waarde is geworteld in de nationale
168 parlementen en veel minder in het Europees Parlement. De Europese Commissie legt de
169 beleidsvoornemens voor aan de Raad van Ministers en het Europees Parlement. De ministers van de
170 lidstaten bepalen in samenspraak met de nationale parlementen de in Brussel in te nemen
171 standpunten.

172 Het is gewenst dat in een geregeld overleg de Nederlandse regering, Europarlementariërs en
173 nationale parlementariërs standpunten met elkaar afstemmen met het oog op een heldere scheiding
174 tussen nationale en Europese bevoegdheden.

175 Nationale parlementen moeten de ruimte krijgen bij grote tegenstand voornemens van de Europese
176 Commissie te stuiten. Het huidige verdrag voorziet in een gele- en een oranje kaartprocedure
177 waarmee samenwerkende nationale parlementen de Europese Commissie om redenen van
178 subsidiariteit en proportionaliteit kunnen verzoeken wetsvoorstellen te heroverwegen. In de praktijk
179 leidt dit nog nauwelijks tot veranderingen. ChristenUnie en SGP menen dat de procedure hiervoor
180 goed en gemakkelijk uit te voeren moet zijn. Daarom stellen we voor de termijn van acht weken te

181 verlenen en het minimaal benodigde aantal parlementen dat een kaart trekt, te verlagen. Het
182 Europees Parlement moet de kaarten ook serieus nemen en zwaar laten wegen in de besluitvorming.

183 **De Europese Commissie is en blijft uitvoeringsorgaan**

184 In het verleden is de Europese Commissie wel aangewezen als het institutionele begin van wat ooit
185 een Europese regering zou kunnen worden. ChristenUnie en SGP hebben deze ambitie altijd met
186 overtuiging afgewezen en zullen dat blijven doen. De samenstelling van de Europese Commissie is en
187 blijft dan ook een bevoegdheid van de Europese Raad. Het is niet gewenst dat het Europees
188 Parlement zijn macht probeert te vergroten door bijvoorbeeld het recht op te eisen
189 Eurocommissarissen naar huis te sturen. Eveneens wijzen wij voorstellen af om de burgers van de
190 Europese Unie het recht te geven de voorzitter van de Europese Commissie te kiezen. Er bestaat
191 tussen het Parlement en de (leden van) de Europese Commissie geen vertrouwensrelatie zoals we
192 die kennen in de staatkundige ordening van de lidstaten. De Europese Commissie is gehouden de
193 haar in de verdragen opgelegde taken uit te voeren en niet meer dan dat. Het Parlement heeft
194 evenmin het recht van wetgevingsinitiatief en mag dat ook niet afdwingen.

195 Het ambtenarenapparaat van de Europese Commissie moet verkleind worden. Dit levert niet alleen
196 een kostenbesparing op, maar dwingt de Commissie ook om zich alleen nog bezig te houden met
197 haar kerntaken.

198 **Sanering van comités en agentschappen**

199 In de achterliggende decennia is er rond de centrale Europese instellingen een wirwar aan
200 adviescomités en agentschappen gegroeid. Het belang van deze organisaties varieert sterk. Zelden
201 wordt er echter besloten tot opheffing, ook al zijn er geen gewichtige redenen om ze te laten
202 voortbestaan. Met de uitbreiding van de bevoegdheden van het Europees Parlement in het Verdrag
203 van Lissabon hebben sommige organisaties nut en noodzaak verloren. Het is daarom gewenst dat
204 deze organisaties aan een maximale termijn worden gebonden, zodat op vaste momenten en
205 formeel wordt besloten of voortzetting zin heeft.

206 De in 2012 geaccepteerde roadmap voor een gemeenschappelijke aanpak van agentschappen dient
207 te worden uitgevoerd. Inefficiënte en elkaar overlappende agentschappen moeten worden
208 opgeheven.

209 **Volkvertegenwoordigers in het Europees Parlement**

210 Europarlementariërs moeten beseffen dat ze een nationaal mandaat hebben op grond waarvan ze
211 gehouden zijn goed te luisteren naar nationaal levende wensen. Zeker nu het Europees Parlement op
212 veel terreinen medewetgever is geworden samen met de Raad, is het cruciaal dat Nederlandse
213 Europarlementariërs scherp opletten als er wetgeving in de maak is. Zij zijn het die Nederlandse
214 belangen moeten inbrengen, aangezien de Europarlementariërs uit andere lidstaten hun nek daar
215 niet voor zullen uitsteken.

216 Verkiezingen voor het Europees Parlement worden nationaal gehouden. Dit past bij het karakter van
217 de Europese samenwerking. Voorstellen voor een Europese kieswet, die het mogelijk maakt dat deze
218 verkiezingen op Europese schaal worden gehouden, verdienen geen steun.

219 Europarlementariërs hebben recht op een salaris dat past bij hun verantwoordelijkheden,
220 onkostenvergoedingen inbegrepen. Bij de vaststelling daarvan wordt rekening gehouden met eisen
221 van transparantie en controle.

222 Een meerderheid van de Europarlementariërs is er voor om niet meer in Straatsburg te vergaderen.
223 Het zijn echter de lidstaten die daarover via de Raad beslissen. Het Europees Parlement dient de
224 bevoegdheid te krijgen om zelf te beslissen waar het vergadert, zodat ook argumenten van
225 kostenefficiëncy een rol kunnen spelen. Daarom moet de verplichting om in Straatsburg te
226 vergaderen uit het verdrag worden geschrapt.

227 **Kernpunten**

- 228 • Met het oog op de belangrijke waarden van vrede, democratische rechtsstaat en
229 welvaartsgroei is een blijvende en kritische betrokkenheid bij de Europese Unie gewenst.
- 230 • De eurocrisis mag onder geen beding worden aangegrepen om verdere stappen te zetten
231 richting een politieke unie.
- 232 • De lidstaten zijn de dragers van de Unie. Samenwerking dient dan ook allereerst hun
233 belangen.
- 234 • De Unie beperkt zich tot haar kerntaken en bemoeit zich niet met de beleidsdomeinen van
235 de lidstaten.
- 236 • Het strafrecht, het burgerlijk recht, de belastingen, de sociale zekerheid, het onderwijs, de
237 gezondheidszorg en het cultuurbeleid zijn en blijven beleidsdomeinen van de lidstaten.
- 238 • De Europese Commissie is en blijft uitvoeringsorgaan.
- 239 • Europese adviescomités en agentschappen worden aan een maximale termijn gebonden.
- 240 • Het is dringend gewenst dat het Europees Parlement en de nationale parlementen nauwer
241 samenwerken met als oogmerk dat de eigen (nationale) kiezers meer betrokken raken bij het
242 Europese beleid.
- 243 • Het Europees Parlement vergadert in Brussel.

244 **Hoofdstuk 2** **De Europese Unie en de wereld**

245 **Europa internationaal**

246 De Europese Unie is een belangrijke en verantwoordelijke speler in een internationale wereld waar
247 snel veranderende machtsverhoudingen, handelspolitieke regulering, ontwikkelingspolitieke
248 vraagstukken en terroristische dreigingen om geloofwaardige acties vragen. Het in de verdragen
249 vastgelegde instrumentarium hoeft niet te worden uitgebreid, maar moet vooral adequaat worden
250 benut.

251 Het externe beleid van de Europese Unie, het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid
252 (GBVB), wordt ondermijnd door twee factoren: een groot gebrek aan eensgezindheid onder de
253 lidstaten waardoor het woord “gemeenschappelijk” nogal hol klinkt en inhoudelijke keuzes binnen
254 het GBVB die aantoonbaar aanvechtbaar zijn (zie de overijlde partijkeuze in het interne Syrische
255 conflict).

256 Meer dan in het verleden het geval was dienen de Europese Unie en de lidstaten rekening te houden
257 met grotere onzekerheden in de internationale verhoudingen. In de naderende multipolaire wereld
258 met snel opkomende rivaliserende machten zoals China, India, Rusland en Brazilië dienen de
259 lidstaten van de Europese Unie zich opnieuw te bezinnen op het gemeenschappelijk veiligheids- en
260 defensiebeleid.

261 De Hoge Vertegenwoordiger is verantwoordelijk voor het functioneren van de Europese Dienst voor
262 Extern Optreden (EDEO). Deze dienst kan desgewenst lidstaten bijstaan in hun diplomatieke
263 betrekkingen en consulaire bescherming verlenen aan EU-burgers.

264 De zwakte van het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid zien ChristenUnie en SGP in
265 hoge woorden en ambities die niet zelden een Europese eigendunk verraden die op zeer gespannen
266 voet staat met de eigen invloed en het gebrekkige externe acteren van zowel Brussel als de lidstaten
267 op mondiaal vlak. Het resultaat is zelfbeschadiging, reputatieverlies en veronachtzaming van
268 gemeenschappelijke Europese belangen.

269 Intussen ijveren ChristenUnie en SGP onvermoeibaar voor een eerlijk, bescheiden en solide extern
270 beleid van de EU. Het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid is en blijft
271 intergouvernementeel.

272 **De grenzen van de Europese Unie**

273 In de achterliggende decennia zijn er tal van landen toegetreden tot de Europese Unie. De vele
274 financieel-economische problemen waarmee de Unie en de lidstaten worden geconfronteerd nopen
275 nu evenwel tot terughoudendheid bij het toelaten van nieuwe leden.

276 Inmiddels hebben de bedenkingen bij de gefaseerde uitbreiding van de Unie zich tot ernstige zorgen
277 verdiept. Directe aanleiding daarvoor zijn de voortdurende rechtsstatelijke problemen in de lidstaten
278 Roemenië en Bulgarije, die zich in 2007 aansloten bij de EU. Identieke rechtsstatelijke kritiek uitten
279 ChristenUnie en SGP op de toetreding van Kroatië, die in 2013 haar beslag kreeg.

280 Vanaf de start van de onderhandelingen moet er nauwlettend op worden toegezien dat de
281 toetredingsvoorwaarden onverkort van toepassing zijn. Terecht heeft de Europese Unie in 2006 deze
282 voorwaarden aangescherpt om in het bijzonder te eisen dat de Europese regels op het terrein van
283 binnenlandse zaken en justitie onverkort worden geïmplementeerd. Toetredingsdata dienen dan ook
284 niet vooraf te worden vastgesteld. Elke toetredende staat dient op zijn eigen merites te worden
285 beoordeeld en – indien aan de voorwaarden is voldaan – individueel te worden toegelaten. De
286 Europese Unie onthoudt zich van het opleggen van een seculier maatschappijmodel, zoals bij een
287 specifieke invulling van het familierecht.

288 Gegeven deze situatie zijn ChristenUnie en SGP van mening dat het voortgaande uitbreidingsproces
289 op de westelijke Balkan de komende jaren dient te berusten op twee strikte premissen:

- 290 1. strikte, individuele toepassing van alle toetredingscriteria;
- 291 2. het absorptievermogen van de Europese Unie zelf, inclusief de financiering van komende
292 uitbreidingen.

293

294 Het perspectief op toetreding mag gegeven zijn, onder ogen moet worden gezien dat er nog altijd
295 grote problemen spelen op de westelijke Balkan. Denk aan de nog altijd niet opgeloste
296 (naams)problemen tussen kandidaat-lidstaat Macedonië en buurland EU-lidstaat Griekenland. Neem
297 verder de aanhoudende Europese verdeeldheid over de staatkundige status van twistappel Kosovo.
298 Ten derde oogt de sociaal-economische situatie in de regio erg slecht, zoals blijkt uit de laatste
299 voortgangsverslagen van de Europese Commissie.

300 Tegelijkertijd zijn ChristenUnie en SGP van mening dat de Europese instellingen de komende jaren
301 goed de vinger aan de pols moeten houden bij externe of zelfs extremistische invloeden in de staten
302 van de westelijke Balkan. Zie bijvoorbeeld het gevaar van het islamisme/wahabisme in Bosnië-
303 Herzegovina.

304 Nog verdergaande ambities voor het uitbreiden van de Europese Unie zijn dus vooralsnog niet aan de
305 orde.

306 **Turkije**

307 Evenals in voorgaande programma's bepleiten wij het beëindigen van de
308 toetredingsonderhandelingen met Turkije. Het draagvlak voor een eventueel lidmaatschap van
309 Turkije is volstrekt onvoldoende, zowel in de landen van de Unie als in Turkije zelf. De historische en
310 culturele afstand tussen de landen van de Europese Unie en Turkije staan het deelnemen van Turkije
311 aan het Europese samenwerkingsproces in de weg

312 De culturele en politieke afstand tussen de Europese Unie en Turkije zijn nog eens versterkt door de
313 dominantie van een regering met een exclusief islamitische politieke agenda.

314 Ook de onvoldoende vooruitgang op rechtsstatelijk gebied geeft meer dan ooit aanleiding tot grote
315 zorgen. Het steeds meer autoritaire regeerbeleid, in sterke mate geleid door een exclusieve
316 godsdienstige overtuiging, laat zich moeilijk verenigen met het Europese model van de
317 democratische rechtsstaat.

318 Ook de militair-technologische samenwerking met China en de toenemende distantie tot het
319 Westen, inclusief de NAVO, doen afbreuk aan het vertrouwen dat nodig is om het
320 onderhandelingsproces tot een goed einde te brengen.

321 Verder kan gewezen worden op de achtergestelde positie van minderheden, zoals die van de
322 christelijke gemeenschap en de Koerden, de onwil van Turkije om met Armenië tot een vergelijk te
323 komen over de Armeense genocide alsmede de bezetting van Noord-Cyprus. De zorgen die hierover
324 bestaan laten geen andere conclusie toe dan dat Turkije zich niet kan kandideren als toekomstig lid
325 van de Europese Unie. Een zaak van zorg is ook dat Turkije de laatste jaren de afspraak dat
326 kandidaat-lidstaten hun externe optreden zo veel mogelijk afstemmen op het beleid van de Unie
327 onvoldoende is nagekomen, zoals bijvoorbeeld blijkt uit de politiek van confrontatie met Israël.

328 Kortom, alles pleit ervoor dat de Europese Instellingen de realiteit met betrekking tot Turkije eerlijk
329 onder ogen zien en verdere (zelf)beschadiging en benadeling voorkomen door dit toetredingstraject
330 als een dwaalweg te beoordelen.

331 Wel verdient het aanbeveling om de bijzondere positie van Turkije tot uitdrukking te brengen in het
332 bespreken van een geprivilegieerd partnerschap, dat de gemeenschappelijk belangen van de
333 Europese Unie en Turkije bevestigt. Erkend moet worden dat Turkije, gelet op de geopolitieke
334 betekenis en snelle economische ontwikkeling een belangrijke strategische partner van de Europese
335 Unie dient te zijn. Die betekenis wordt allereerst zichtbaar in het NAVO-lidmaatschap van het land.

336 Het is ook alle Europese instellingen geboden eerlijk te erkennen dat Turkije een grillige factor is aan
337 de zuidoostelijke grenzen van de Unie. En dat vergt een actualisering van het Europese externe
338 beleid. Die boodschap zullen de vertegenwoordigers van ChristenUnie en SGP de Hoge
339 Vertegenwoordiger en daarmee de Raad voorhouden na de Europese verkiezingen van mei 2014.

340 **Israël**

341 De relaties tussen de Europese Unie en Israël zijn gedurende de achterliggende jaren gecompliceerd
342 geraakt door Europa's inzet in het vredesproces en de koppeling tussen vooruitgang in dit proces en
343 de handelsbetrekkingen tussen de Unie en Israël. De Unie dreigt zich als betrouwbare partner in het
344 vredesproces buitenspel te zetten door zich eenzijdig te fixeren op de nederzettingen op de
345 Westelijke Jordaanoever en vast te houden aan de grenzen van 1967. Daarmee helpt de Europese
346 Unie het vredesproces – waarbij territoriale compromissen tussen Israël en de Palestijnen gesloten
347 moeten worden – niet vooruit. Europa's houding wordt verder gecompliceerd door de ongewenste
348 koppeling tussen vooruitgang in het vredesproces en de uitbouw van de bilaterale betrekkingen
349 tussen de Unie en Israël, waarbij de Europese Unie de gedachte wekt dat stagnatie slechts aan één
350 partij (Israël) te wijten is.

351 Leidende gedachte bij alle vredesinspanningen dient te zijn het garanderen van veiligheid voor de
352 democratische, Joodse staat Israël en zijn burgers. Deze doelstelling wordt gerechtvaardigd door de
353 bedreigingen waarmee de staat Israël sinds zijn ontstaan in 1948 is geconfronteerd en ook de grote
354 politieke onzekerheden thans in de regio. De diepe verbondenheid die christenen hebben met het
355 Joodse volk, de herinneringen aan de massamoord op de Joden in de Tweede Wereldoorlog en de
356 noodzaak van het tegengaan van elke vorm van antisemitisme funderen een vastbesloten politieke

357 wil tot steun aan het Joodse volk en de staat Israël. Het Joodse volk heeft recht op een eigen staat
358 waarin het in vrijheid en veilig kan leven en wonen.

359 Tevens verdient het waardering en steun dat Israël in de regio de enige goed functionerende
360 democratische rechtsstaat met parlementair stelsel is. Deze steun moet vooral zichtbaar worden in
361 harde garanties voor de veiligheid van Israëls grenzen. In Europa's stellingname klinkt onvoldoende
362 door dat het land omringd wordt door uiterst instabiele landen die er geen van alle voor
363 terugdeinzen om vanwege binnenlandse redenen Israël als de veroorzaker van alle kwaad, ellende en
364 instabiliteit te bestempelen. Europa moet uitstralen – ook in bilaterale betrekkingen met landen in
365 het Midden-Oosten en Noord-Afrika – dat geen enkele ondermijning van het bestaan en de veiligheid
366 van Israël getolereerd wordt. Vanzelfsprekend dient ook Israël, net als andere landen, zich te houden
367 aan het internationaal recht.

368

369 Wij pleiten verder voor een constructieve rol van de Unie in het vredesproces tussen Israël en de
370 Palestijnen. Onze verbondenheid met Israël doet niets af aan het feit dat we ons ook het lot van de
371 Palestijnse bevolking aantrekken. Erkenning van een Palestijnse staat kan geen resultaat zijn van een
372 eenzijdige internationale verklaring, maar alleen van succesvolle vredesbesprekingen. Willen
373 vredesonderhandelingen kans van slagen hebben dan dient de Palestijnse partij het staatkundige
374 bestaansrecht van de staat Israël te erkennen, het gebruik van geweld tegen Israël en zijn burgers te
375 beëindigen en elke vorm van terrorisme af te zweren. Daarbij dient de Europese Unie beide partijen
376 ervan te overtuigen dat vredesbesprekingen slechts kans van slagen hebben als de gang naar de
377 onderhandelingstafel wordt gemaakt. Over Europa's inzet mag geen onduidelijkheid bestaan,
378 namelijk twee staten voor twee volken. De Europese Unie gaat geen betrekkingen aan met de
379 terroristische organisatie Hamas. Waar de Verenigde Staten van Amerika sinds jaar en dag een
380 cruciale rol spelen om dit conflict tot een einde te brengen is het niet verstandig dat de Europese
381 Unie hier een eigen weg gaat.

382

383 ChristenUnie en SGP sturen verder aan op praktische steun voor Israël in de vorm van intensievere
384 samenwerking tussen Europese Unie en Israël in de diverse communautaire programma's. De
385 bilaterale betrekkingen stagneerden te lang en daarom dient de huidige
386 samenwerkingsovereenkomst te worden opgewaardeerd. Dit kan het beste gebeuren door het
387 uitschrijven van een EU-Israëltop.

388

389 **Europees Nabuurschapsbeleid**

390 Het Europese Nabuurschapsbeleid van de Europese Unie is in potentie een goed instrument om te
391 investeren in betere relaties met aangrenzende landen aan de oostgrens en rond de Middellandse
392 Zee. Wel dienen er meer duidelijke prioriteiten te worden gesteld

393 ChristenUnie en SGP staan vanzelfsprekend voor goede betrekkingen van de Europese Unie met al
394 haar buurstaten. De Europese instellingen onderscheiden een oostelijke en een zuidelijke dimensie in
395 het Nabuurschapsbeleid. Wij vinden wel dat de Europese Unie de oostelijke buurstaten op grond van
396 hun geografische ligging perspectief dient te bieden.

397 Precies dit vooruitzicht leidt voortdurend tot spanningen met Rusland, waarbij Moskou er niet voor
398 terugdeinst economische drukmiddelen in te zetten. De Europese instellingen moeten krachtig
399 stelling nemen tegen deze flagrante schendingen van de soevereiniteit van de oostelijke buurlanden.

400 De verdeling van financiële middelen kan het best plaatsvinden via het principe van loon naar
401 verdienste, dat wil zeggen dat de meeste steun moet gaan naar noodzakelijke hervormingen met de
402 meeste kansen op goede resultaten. Met de oostelijke nabuurstaten kan worden gewerkt aan
403 associatieakkoorden.

404 In het kader van de handelsbevordering dient ervoor gewaakt te worden dat die landen zich te
405 eenzijdig gaan richten op de Europese markt, met verwaarlozing van de onderlinge
406 handelsbetrekkingen. Een regionale aanpak is dan ook vereist.

407 Niet minder zorgelijk oogt de situatie in de landen van de zuidelijke dimensie van het Europees
408 nabuurschap. De hoop op een democratisch vervolg van de onstuimige “Arabische Lente” is
409 vervlogen. Zorgwekkende instabiliteit in Libië, militair bestuur in Egypte, een bloedige burgeroorlog
410 in Syrië met grote regionale effecten bepalen het negatieve beeld.

411 Het is een Europees belang dat de revolutionaire politieke ontwikkelingen in de Arabische landen
412 zich uitkristalliseren in meer stabiliteit, economische ontplooiing en ontwikkeling van een rechtsstaat
413 en democratie. Dit is eerst en vooral een verantwoordelijkheid van die landen zelf. Stimulerende
414 bijdragen van de Unie in het kader van het Nabuurschapsbeleid worden aan strikte voorwaarden van
415 transparantie, monitoring en effectiviteit gebonden.

416 Ten aanzien van de zuidelijke dimensie van het Nabuurschapsbeleid dient de Europese Unie zich
417 naar vermogen in te zetten voor een politieke en maatschappelijke stabilisering van de situatie,
418 waarbij eigen veiligheidsbelangen nadrukkelijk in het oog worden gehouden.

419 De vroegtijdige en eenzijdige partijkeuze van EU-lidstaten heeft de kansen op een politiek vergelijk in
420 brandhaard Syrië bepaald niet bevorderd. Voor een gevaarlijke terugslag van de deelname van
421 talloze jihadisten uit Europa aan het geweld in Syrië zullen ChristenUnie en SGP de Hoge
422 Vertegenwoordiger en met haar de Europese Raad blijven waarschuwen.

423 **Globale vraagstukken**

424 Al een decennium lang heeft de Europese Unie leidinggegeven aan de pogingen van de
425 internationale gemeenschap om Iran tot transparantie te bewegen inzake zijn nucleaire programma
426 op grond van Irans deelname aan het Non-Proliferatieverdrag. Tot dusverre heeft Teheran alle
427 bindende resoluties van de Veiligheidsraad van de VN naast zich neergelegd om de verrijking van
428 uranium in eigen reactoren te beëindigen. Integendeel, er zijn sterke indicaties dat de Islamitische
429 Republiek zowel via uraniumverrijking als via de snellere plutoniumroute militaire atomaire
430 capaciteiten doelbewust nastreeft. ChristenUnie en SGP wensen dat de Europese Unie in nauwe
431 samenwerking met de VS de druk op Iran zodanig opvoert dat Teheran zijn nucleaire ambities
432 uiteindelijk opgeeft vanwege alle potentiële gevolgen. De doorwerking van de voorlopige
433 overeenkomst van november 2013 zal zich moeten bewijzen. De Europese Unie geeft steun aan alle
434 internationale inspanningen om Iran ervan te weerhouden eerder geuite dreigingen ten opzichte van
435 Israël ten uitvoer te brengen. Daartoe behoren in elk geval diplomatieke acties, sancties en steun aan

436 het Internationaal Atoomenergieagentschap (IAEA) om Iran ervan te weerhouden nucleaire wapens
437 te ontwikkelen.

438 De Europese Unie blijft Rusland aanspreken op zijn internationale verplichtingen op het terrein van
439 de naleving van de mensenrechten, zoals die bijvoorbeeld voortvloeien uit zijn lidmaatschap van de
440 Raad van Europa. bij Rusland op aangedrongen dat het uitspraken van het Europese Hof van de
441 Rechten van de Mens uitvoert. Ook blijft de Europese Unie zich verzetten tegen de politiek van
442 intimidatie van Rusland tegen sommige van zijn buurlanden, zoals Georgië en Oekraïne.

443 Een helder Europees extern beleid zal zeker niet in dank worden afgenomen door mondiale
444 grootmachten als de Volksrepubliek China en de Russische Federatie. Gegeven het grote belang van
445 de Europees-Chinese en Europees-Russische relaties is echter niet alleen reële Europese eenheid in
446 de verdediging van wezenlijke gemeenschappelijke waarden en belangen geboden. Tevens wordt dat
447 spreken met één stem onderstreept met navenant westers, dat wil zeggen trans-Atlantisch,
448 handelen.

449 **Mensenrechten**

450 Het behoort voor de Europese Unie een erezaak te zijn om erop aan te dringen dat vrijheidsrechten
451 elders in de wereld zo goed mogelijk constitutioneel, wettelijk en in de praktijk worden gewaarborgd.
452 Te denken valt aan de vrijheidsrechten van godsdienst en levensovertuiging, de vrijheid van
453 meningsuiting, de bescherming van burgers tegen vervolging, alsmede de beschermwaardigheid van
454 het (ongeboren) leven. Dit dient daarom een speerpunt te zijn in de mensenrechtenstrategie van de
455 Hoge Vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid. Een landenstrategie kan
456 daarbij behulpzaam zijn. Bijzondere aandacht is gewenst voor die landen en regio's waar repressie
457 plaatsvindt om redenen van godsdienst, zoals in delen van de Arabische wereld en in China.

458 Jaarlijks brengt de Hoge Vertegenwoordiger een landenrapport uit over het niveau van respectering
459 van deze fundamentele rechten in de wereld. Voor deze taken wordt binnen de Europese Dienst
460 voor Extern Optreden (EDEO) voldoende capaciteit vrijgemaakt. De Speciale Vertegenwoordiger voor
461 Mensenrechten, die door de Hoge Vertegenwoordiger is aangesteld, zoekt in zijn werk een
462 constructieve samenwerking met civiele partijen, die opkomen voor deze rechten.

463 Binnen en buiten de Europese Unie is onverminderde aandacht voor de bescherming van
464 minderheden van belang. Daartoe wordt er samengewerkt met de Raad van Europa, die een grote
465 staat van dienst heeft opgebouwd bij het codificeren van deze rechten en het toezien op de naleving
466 ervan.

467 ChristenUnie en SGP blijven zich voortdurend inzetten voor de vrijheid van geloof van christenen
468 wereldwijd. Dat deden zij onder meer in parlementaire rapporten over China en Iran, een hoorzitting
469 over de terreurdaden van Boko Haram tegen Nigeriaanse kerken en christenen, mondelinge en
470 schriftelijke vragen aan Raad en Commissie over schendingen van de vrijheid van godsdienst in
471 Egypte, Iran, Pakistan en Cuba. Met deze parlementaire inzet zal ook in de komende periode worden
472 voortgegaan.

473 Van onmisbaar belang daarbij is de samenwerking met christelijke hulporganisaties binnen en buiten
474 de landsgrenzen. Een belangrijke clausele in de associatieverdragen van de Europese Unie met derde

475 landen biedt de mogelijkheid beide partijen aan te spreken op schending van de vrijheid van geloof
476 in deze derde landen.

477 **Veiligheid**

478 Het is nodig dat de Europese landen streven naar efficiënte vormen van Europese samenwerking op
479 defensiegebied. De Europese Veiligheidsstrategie van 2003 omvat een nog altijd relevante
480 dreigingsanalyse voor de bestrijding van terrorisme, het tegengaan van de verspreiding van
481 massavernietigingswapens, regionale conflicten, falende staten, georganiseerde misdaad,
482 klimaatverandering, energiezekerheid en cyberveiligheid. De Europese Unie moet de komende jaren
483 werken aan het vaststellen van belangen die in het geding zijn om die zo goed mogelijk te
484 behartigen.

485 Naast tal van civiele operaties in het kader van het op intergouvernementele leest geschoeide
486 Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid (GVDB) heeft de Europese Unie ook de eerste
487 schreden gezet op het terrein van de militaire operaties. De bestrijding van piraterij voor de kust van
488 Somalië is daarvan een goed voorbeeld. Dit moet worden voortgezet in nauwe afstemming met de
489 NAVO.

490 Met de Verenigde Naties, de Afrikaanse Unie en de NAVO dient de Europese Unie actief betrokken te
491 zijn bij de bestrijding van terrorisme in Mali en mogelijk andere Afrikaanse landen. Inzet van
492 militairen is en blijft de soevereine bevoegdheid van de lidstaten, die blijven streven naar
493 interoperabiliteit van militaire capaciteiten.

494 Het Europees Defensie Agentschap (EDA) kan lidstaten helpen bij het specialiseren van militaire
495 taken en middelen, efficiëntere samenwerking bij de planning van de aanschaf van militair materieel
496 en het voorkomen van duplicering van materieel, middelen en taken. De rol van de Europese Unie is
497 een faciliterende, veel samenwerkingsvormen zullen ook in de toekomst van onderop moeten
498 worden ontwikkeld en meestal een bilateraal karakter hebben.

499 Sinds de terugkeer van Frankrijk in de militaire geïntegreerde structuur van de NAVO is het meer dan
500 ooit mogelijk en ook wenselijk dat de Europese Unie en de NAVO waar dat nodig is hun inspanningen
501 zo veel mogelijk op elkaar afstemmen.

502 De afspraken tussen de Europese Unie en de NAVO over het gebruikmaken van NAVO-
503 hoofdkwartieren in geval van militaire operaties worden voortgezet. Daarnaast dient de Europese
504 Unie te onderzoeken of een eigen civiel-militair hoofdkwartier van toegevoegde waarde kan zijn.
505 Tevens moet worden onderzocht of duurzamere militaire samenwerking met de EU-Battlegroups
506 mogelijk is. Daartoe behoort ook een versterking van het mechanisme voor de gemeenschappelijke
507 financiering van militaire operaties.

508 **Handel**

509 Internationale handelspolitiek is een bevoegdheid van de Europese Unie. Door de interne markt en
510 het grensoverschrijdende karakter is internationale handel bij uitstek een Europees onderwerp. Een
511 gezamenlijk beleid is vele malen sterker dan wanneer de lidstaten ieder een eigen beleid voeren,
512 zeker wanneer je tegenover grote handelsnaties als de VS of China staat.

513 Voor eerlijke wereldhandel is een sterke Wereldhandelsorganisatie (WTO) nodig. De WTO moet
514 eerlijke internationale handel en het afbouwen van handelsbarrières bevorderen. Belangrijk is dat de
515 WTO niet slechts aandacht besteedt aan economische belangen en regelingen. Handelspolitieke
516 afspraken moeten worden gebonden aan eisen van eerlijke handel, het tegengaan van sociaal
517 onwenselijke situaties zoals kinderarbeid en slechte arbeidsomstandigheden en het tegengaan van
518 corruptie. Niet slechts het economisch eigenbelang moet worden gediend, maar ook de bestrijding
519 van armoede in economisch achtergebleven landen. Christenunie en SGP vinden dat dit sterker moet
520 gebeuren. Binnen de WTO moet de Europese Unie daarom blijven pleiten voor het opnemen van
521 dergelijke “non trade concerns” (bijvoorbeeld sociale, milieu- en dierenwelzijnsnormen) in
522 handelsverdragen.

523 ChristenUnie en SGP zijn tevreden over de vorderingen die gemaakt zijn betreffende een nieuw
524 wereldhandelsakkoord binnen de WTO. De onderhandelingen van de zogenaamde “Doha-ronde”
525 gaan moeizaam, en pas na dertien jaar is een eerste deelakkoord bereikt. De Doha-ronde is erg
526 belangrijk omdat de huidige regels rondom de handel door alle ontwikkelingen in de wereld niet
527 meer voldoen. Dit moet vooral ontwikkelingslanden ten goede komen.

528 Toch kan het akkoord van december 2013 beschouwd worden als een eerste stap op een lange weg,
529 waarvan de effecten in de praktijk nog moeten blijken. Wij vinden dat de Europese Unie zich volop
530 moet blijven inzetten voor de voltooiing van de Doha-ronde. Dit is niet alleen in het belang van de
531 wereldhandel, maar ook een signaal dat er nog vertrouwen bestaat in de multilaterale benadering
532 van mondiale vraagstukken. In tijden van recessie kan zo opkomend protectionisme de kop in
533 worden gedrukt.

534 **Bilaterale handelsakkoorden**

535 De realiteit dwingt de Europese Unie echter tot bilaterale onderhandelingen. De Europese Unie is
536 verwoed bezig om handelsakkoorden te sluiten met belangrijke én minder belangrijke
537 handelspartners. Zulke akkoorden worden buiten de WTO om gesloten, wat het belang van de
538 organisatie ondermijnt. Het maakt het internationale speelveld ook niet overzichtelijker, zeker niet
539 voor ondernemers. Vereist is dat deze akkoorden standaard worden ingebed in sterke
540 duurzaamheidbepalingen.

541 Bilaterale overeenkomsten hebben echter ook voordelen, en ChristenUnie en SGP steunen de
542 onderhandelingen die de Europese Commissie voert. Dergelijke overeenkomsten moeten de
543 internationale handel vergemakkelijken door het opheffen van douanetarieven, maar ook door het
544 wederzijds erkennen van elkaars veiligheidsstandaarden en het wegnemen van andere non-tarifaire
545 belemmeringen. In dat kader steunen wij de onderhandelingen over een Transatlantic Trade
546 Investment Partnership (TTIP) tussen de Europese Unie en de VS. De Amerikaanse en de Europese
547 economieën zijn sinds decennia nauw met elkaar verbonden. De verwachting is dat in de komende
548 jaren de Chinese economie de grootste van de wereld zal worden en dat ook India zich als een steeds
549 sterkere economische macht zal doen gelden. Mede daarom zijn de inmiddels gestarte
550 onderhandelingen van groot belang. Oogmerk van dit partnerschap is het verder verlagen van
551 tarieven en het afstemmen van regelgeving, standaarden en toelatingsprocedures. Het belang van dit
552 partnerschap is niet slechts handelspolitiek, maar ook algemeen politiek, namelijk het blijvend vitaal
553 houden van de trans-Atlantische verhoudingen op een zo breed mogelijk front.

554 De Europese Unie dient zich bij de onderhandelingen sterk te maken voor een gelijk speelveld.
555 Europese bedrijven moeten op de Amerikaanse markt gelijke rechten hebben. In het bijzonder willen
556 wij dat de Amerikaanse Jones Act, waardoor Europese scheepsbouwers en rederijen van de
557 Amerikaanse markt worden geweerd, wordt afgeschaft. Daarnaast moet er expliciet aandacht
558 worden besteed aan de “non-trade concerns”, zoals milieukeurmerken en GGO-beleid.

559 **Handelsbelangen beschermen**

560 De economieën van de OESO-landen zijn in de afgelopen decennia meer met elkaar verweven
561 geraakt. Het wegnemen van economische belemmeringen, het afbreken van vormen van
562 protectionisme en het streven naar gelijke productstandaarden bevorderen de onderlinge handel.
563 Een dergelijke verwevenheid is veel minder tot stand gebracht met de opkomende economieën van
564 landen zoals China, India en Brazilië. Zo is China een actieve handelspartner op wereldschaal
565 geworden, maar is toegang tot de Chinese markt voor buitenlandse investeerders nog slechts
566 mondjesmaat mogelijk. Ook maakt dit land zich soms schuldig aan het veroveren van markten door
567 producten ver onder de kostprijs aan te bieden en het niet respecteren van intellectuele
568 eigendomsrechten. Dit is zeker niet in het belang van de landen van de Europese Unie met hun open
569 economieën. Oneerlijke handelspraktijken zorgen jaarlijks voor vele miljarden euro's schade bij
570 Europese bedrijven. De Europese Unie moet de handelsbelangen van de lidstaten beschermen.
571 Daarvoor zijn goede instrumenten nodig. Dit is nog niet zo eenvoudig, vanwege interne verdeeldheid
572 in de EU. Verschillende lidstaten hebben vaak tegenstrijdige belangen. Dit verzwakt de positie van de
573 EU. Een goed, werkbaar sanctiesysteem is daarom noodzakelijk.

574

575 **Handel met ontwikkelingslanden**

576 De Europese Unie heeft, naast haar ontwikkelingsbeleid, een aantal andere instrumenten die zij
577 gebruikt om armoede te verminderen. Deze regelingen waarmee ontwikkelingslanden toegang
578 krijgen tot de Europese markt moeten zo goed mogelijk benut worden. Ontwikkelingslanden mogen
579 niet als doorvoerland worden gebruikt door andere landen die geen gebruik mogen maken van deze
580 regelingen. Aanvaard wordt dat ontwikkelingslanden de mogelijkheid krijgen om hun markten
581 minder vergaand en minder snel te openen dan omgekeerd voor hun producten op de Europese
582 markt zal gelden. Ook moet de Europese Unie technische bijstand geven aan ontwikkelingslanden
583 zodat zij de markttoegang optimaal kunnen benutten.

584 **Ontwikkelingssamenwerking**

585 Bestrijding van armoede is en blijft onderdeel van beleid dat is gericht op het bevorderen van een
586 rechtvaardige internationale rechtsorde. Hoewel de oorzaken van armoede zijn zeer divers zijn, blijft
587 het een schrijnend feit dat een groot deel van de wereldbevolking, in het bijzonder in Afrika, leeft
588 onder een menswaardig bestaansminimum. Daarnaast zijn er bedreigingen door falend
589 overheidsbestuur en corruptie en ook aantasting van het milieu. De Europese Unie zet zich in voor
590 de voortzetting van de Millennium Development Goals in de post-2015-agenda en is diplomatiek
591 actief om hiervoor steun te verwerven bij de opkomende economische machten.

592 ChristenUnie en SGP vinden dat ontwikkelingsbeleid en armoedebestrijding allereerst nationale
593 taken van de lidstaten zijn. De financiële middelen van de Europese Unie worden alleen dan ingezet

594 wanneer de inzet van de lidstaten onvoldoende is of wanneer de Europese steun meerwaarde heeft,
595 zoals het stimuleren van regionale samenwerking en de coördinatie van hulpinspanningen. De
596 Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO) neemt hierbij het voortouw. Waar mogelijk wordt
597 samengewerkt met regionale verbanden, zoals de Afrikaanse Unie. In stabiele lage- en
598 middeninkomenslanden beperkt de Unie zich tot een meer adviserende en regisserende rol en laat
599 zij uitvoerende taken over aan andere donoren.

600 Europees ontwikkelingsbeleid mag niet in conflict komen met nationale ontwikkelingsprogramma's.
601 De 'scheidslijnen' tussen ontwikkelde en onderontwikkelde landen zijn niet meer zo eenduidig als
602 eerder. In de besteding van Europese ontwikkelingsgelden moet daarmee nadrukkelijk rekening
603 worden gehouden.

604 Armoede en de gesel van hiv/aids gaan in de landen ten zuiden van de Sahara vaak samen. Daarom
605 gaan hier armoedebestrijding en investeren in gezondheidszorg en goed onderwijs hand in hand. Het
606 voorkomen van hiv/aids heeft prioriteit, waarbij er in bewustwordingsprogramma's gewezen wordt
607 op het belang van trouw in (seksuele) relaties en het tegengaan van wisselende seksuele contacten.
608 In de zogenaamde reproductieve gezondheid staat het welzijn van moeder en kind voorop. In daarop
609 gerichte projecten wordt geen plaats gegeven aan het wettelijk mogelijk maken van abortus
610 provocatus.

611 **Kernpunten**

- 612 • ChristenUnie en SGP staan een beleid voor waarbij de Europese Unie internationaal de
613 belangen van de nationale lidstaten en hun burgers behartigt op het gebied van veiligheid,
614 mensenrechten en handelspolitiek.
- 615 • Bij de toetreding van nieuwe staten tot de Europese Unie wordt strikt de hand gehouden aan
616 alle toetredingscriteria. De onderhandelingen met Turkije worden beëindigd.
- 617 • ChristenUnie en SGP geven onverkort steun aan het recht op veilige grenzen voor Israël. Zij
618 aanvaarden niet een eenzijdig uitroepen van een Palestijnse staat.
- 619 • De Europese Unie streeft binnen het Europese Nabuurschapsbeleid naar goede relaties met
620 betrouwbare buurlanden die eveneens de standaarden van de democratische rechtsstaat
621 nastreven.
- 622 • De Europese Unie werkt samen met de Verenigde Staten van Amerika om Iran ervan te
623 weerhouden nucleaire wapens te ontwikkelen.
- 624 • ChristenUnie en SGP staan op de bres voor het respecteren van mensenrechten waar ook ter
625 wereld en geven daarbij in het bijzonder aandacht aan de positie van vervolgte christenen.
- 626 • De handelspolitiek van de Europese Unie is gericht op de bevordering van haar economisch
627 belang, eerlijke handel, het tegengaan van slechte sociale arbeidsomstandigheden en
628 kinderarbeid.

629 **Hoofdstuk 3** **De begroting en de interne markt**

630 **Begroting**

631 **Meerjarenbegroting**

632 De Europese Unie heeft voor haar taken en bevoegdheden een passende begroting nodig. In 2013
633 hebben de Europese instellingen een akkoord bereikt over een meerjarenbegroting die loopt van
634 2014 tot 2020. Voor het eerst stijgt deze meerjarenbegroting niet ten opzichte van de vorige.
635 ChristenUnie en SGP zijn voorstander van een zuinige Europese meerjarenbegroting, omdat ook de
636 lidstaten door de economische crisis het mes in hun nationale begrotingen moeten zetten. De
637 jaarlijkse indexering van de Europese fondsen aan de inflatie moet achterwege blijven. Bij een
638 eventuele tussentijdse herziening van de huidige meerjarenbegroting blijven ChristenUnie en SGP
639 zich inzetten voor de huidige gekozen koers van een strakke begroting. Bijkomend voordeel daarvan
640 is dat de Europese Unie zich moet richten op haar kerntaken.

641 De Europese begroting wordt nu nog gefinancierd door een ingewikkeld systeem van
642 douaneheffingen en btw-afrachten en de betaling van een vast percentage van alle inkomsten van
643 een land in één jaar, het bruto nationaal product (bnp). ChristenUnie en SGP willen het huidige,
644 ingewikkelde systeem vervangen door een eenvoudig systeem waarbij de lidstaten alleen verplicht
645 worden een vast percentage van het bnp aan de Europese Unie af te dragen. Volgens ChristenUnie
646 en SGP is maximaal 1% van het bnp een redelijke norm, vergelijkbaar met de huidige afdracht aan de
647 EU.

648 Directe Europese belastingen om de Europese Unie te financieren, zoals een Europese financiële
649 transactietaks, zijn voor ChristenUnie en SGP onacceptabel. Het recht om belasting te heffen komt
650 exclusief de lidstaten toe. De EU, als bijzonder samenwerkingsverband van nationale staten, heeft
651 dat recht principieel niet. Daarnaast verliezen de lidstaten door de invoering van Europese
652 belastingen hun greep op de Europese begroting.

653 ChristenUnie en SGP willen niet dat de Europese Unie tussentijds met Europees geld kan schuiven
654 tussen verschillende beleidsterreinen. Europese middelen die niet tijdig besteed worden gaan terug
655 naar de lidstaten.

656 Ook moeten de nationale inkomsten en uitgaven aan de Europese Unie in goede verhouding staan.
657 Lidstaten waarvan de inwoners gemiddeld maximaal 80% van het EU-gemiddelde verdienen, mogen
658 geen nettobetaler aan de Europese Unie zijn. Lidstaten waarvan de inwoners gemiddeld meer dan
659 110% van het EU-gemiddelde verdienen, mogen geen netto-ontvanger van de Europese Unie zijn.

660 **Controle**

661 ChristenUnie en SGP vinden het van het grootste belang dat Europees geld correct wordt besteed.
662 Jaar op jaar constateert de Europese Rekenkamer dat een te hoog percentage van het Europese geld
663 niet op de juiste manier wordt besteed en verantwoord. Dat betekent niet automatisch dat er met
664 dat Europese geld wordt gefraudeerd. Een belangrijke oorzaak van het maken van fouten is namelijk
665 de ingewikkelde regelgeving. ChristenUnie en SGP willen daarom de regels voor EU-subsidie

666 vereenvoudigen en onnodige administratieve lasten schrappen. Echter, het toezicht op de besteding
667 moet wel degelijk worden aangescherpt.

668 In de eerste plaats moeten lidstaten zelf beter gaan controleren. Meer dan de helft van de fouten
669 kan namelijk door de lidstaten worden ontdekt en gecorrigeerd. Wat ChristenUnie en SGP betreft
670 noemt de Europese Rekenkamer bij de controle op de bestedingen man en paard: lidstaten moeten
671 publiekelijk op de vingers worden getikt voor het niet correct besteden van Europees geld.

672 De Europese Commissie is eindverantwoordelijk voor een goed financieel beheer van de Europese
673 begroting. Zij moet streng optreden bij misbruik van EU-geld en tegenwerking bij onderzoek naar de
674 besteding. De Commissie moet EU-subsidies opschorten en terugvorderen van landen die EU-geld
675 niet correct besteden. Ook moet het mogelijk zijn die lidstaten te korten op de in de toekomst te
676 ontvangen Europese subsidies.

677 Verder moeten lidstaten ertoe worden verplicht jaarlijks nationale beheerverklaringen af te geven
678 aan de EU. Op dit moment hebben slechts vier lidstaten, waaronder Nederland, zich deze
679 verplichting opgelegd. ChristenUnie en SGP willen dat dit een Europese verplichting wordt, waarbij
680 de Europese Commissie erop toeziet dat de nationale verklaringen onderling vergelijkbaar en van
681 goede kwaliteit zijn.

682 Ook het Europese fraudebestrijdingsorgaan OLAF moet het toezicht verzwaren. Om de slagkracht van
683 OLAF te versterken en politieke inmenging te voorkomen moet OLAF onafhankelijk zijn en opereren
684 van de overige Europese instellingen. Politiek gekleurde benoemingen op leidinggevende posities
685 binnen OLAF zijn uit den boze. Ook kan het als volledig onafhankelijk orgaan beter de identiteit van
686 klokkenluiders afdoende beschermen. Met een versterkt OLAF is het volgens ChristenUnie en SGP
687 niet nodig een Europees openbaar ministerie op te richten dat fraude met EU-subsidies gaat
688 onderzoeken.

689 Europees geld moet niet alleen correct worden besteed, het moet ook nuttig worden uitgegeven,
690 zoals aan het versterken van de interne markt, aan onderzoek en innovatie. In deze tijd, waarin de
691 Europese begroting onder druk staat, moet de Europese Unie in ieder geval geen geld uitgegeven aan
692 prestigeprojecten zoals het Huis van de Europese Geschiedenis, een nieuw en kostbaar EU-museum.
693 Ook willen ChristenUnie en SGP dat er wordt bezuinigd op de royale communicatiebudgetten van de
694 Europese instellingen, met name op het EP-televisiestation en de EU-voorlichtingsbureaus in de
695 lidstaten. ChristenUnie en SGP willen eveneens bezuinigen op de subsidie voor Europese politieke
696 partijen en allerlei Europese ngo's en lobbyorganisaties. Ten slotte kan er ook veel geld worden
697 bespaard door Europese agentschappen en adviescomités te laten fuseren, af te schaffen of
698 efficiënter te laten werken.

699 **Europese structuurfondsen**

700 Ruim 30% van de Europese begroting wordt besteed aan de Europese structuurfondsen.
701 ChristenUnie en SGP willen dat deze fondsen worden gebruikt om te investeren in arme Europese
702 regio's. Dan kunnen die regio's vlug aansluiting vinden bij de rijkere Europese regio's, bijvoorbeeld op
703 het gebied van infrastructuur. Lidstaten met een welvaartsniveau boven het EU-gemiddelde hoeven
704 geen geld uit de fondsen te ontvangen.

705 Op dit moment ontvangen echter ook rijke Europese regio's subsidie uit de fondsen, ook in
706 Nederland. Overall in ons land kom je bordjes tegen dat renovaties van bedrijfspanden, fietspaden en
707 nieuwe buurthuizen mede zijn gefinancierd met Europese subsidie uit de structuur- en
708 investeringsfondsen. Daardoor wordt geld onnodig rondgepompt. Een rijke lidstaat als Nederland is
709 immers nettobetaler aan de Europese Unie en ontvangt in een later stadium het geld weer terug in
710 de vorm van structuurfondsen voor zijn eigen regio's.

711 ChristenUnie en SGP willen daarom de Europese structuurfondsen beperken tot steun voor de
712 armste regio's in lidstaten met een welvaartsniveau onder het EU-gemiddelde. Het geld dat daarmee
713 bespaard wordt moet naar rato van de EU-afdracht terugvloeien naar de lidstaten, die vanaf dat
714 moment geen beroep meer kunnen doen op de fondsen. In de toekomst moet dit leiden tot een
715 blijvende bezuiniging op de EU-begroting en de nationale afdrachten. Die lidstaten kunnen het
716 bespaarde vervolgens, zonder tussenkomst van de EU, in hun eigen regio's besteden.

717 De Europese structuurfondsen moeten erop gericht zijn dat de arme regio's zich economisch in de
718 richting van het EU-gemiddelde begeven. De economie en het investeringsklimaat moeten worden
719 versterkt en de concurrentiekracht moet worden vergroot. Daarbij kan worden gedacht aan nieuwe
720 infrastructuur, ook voor energie en telecommunicatie. Uiteraard moet de investering wel nuttig zijn.
721 Dat lijkt logisch maar helaas wordt er in sommige landen nog steeds geld uitgegeven aan nutteloze
722 projecten, zoals een kilometerslange geluidswal langs weilanden. ChristenUnie en SGP vinden dan
723 ook dat lidstaten met een aangescherpte kosten-batenanalyse het nut van een project moeten
724 kunnen aantonen. Kan de lidstaten niet voldoen aan dit nuttigheids criterium, dan moet de Europese
725 subsidie als onrechtmatig aangemerkt en teruggevorderd kunnen worden.

726 Wat ChristenUnie en SGP betreft moeten de fondsen in de armste lidstaten ook worden ingezet om
727 de rechtsstaat te versterken en de zorg en integratie van kwetsbare en achtergestelde groepen te
728 bevorderen. Daarbij moet worden gedacht aan de ontwikkeling van een goed systeem van zorg en
729 onderwijs voor kinderen in Roemeense en Bulgaarse tehuizen. De kinderzorg in deze landen maakt
730 momenteel een ontwikkeling door naar kleinschaligere zorg en opvang in gezinnen. Deze
731 ontwikkeling staat echter nog in de spreekwoordelijke kinderschoenen. De desbetreffende lidstaten
732 moeten meer prioriteit geven aan het belang van het kind en de kwaliteit van de zorg. De Europese
733 Unie stimuleert dit door advies, training en financiële steun uit de Europese structuurfondsen.

734 Het bescheiden fonds Interreg kan meerwaarde hebben bij de financiering van grensoverschrijdende
735 projecten in grensregio's. Daarom mogen alle Europese grensregio's een beroep doen op dit
736 gedeelte van de Europese fondsen.

737 **Interne markt**

738 De interne markt is de belangrijkste pijler van de Europese samenwerking. Hij heeft de Europese
739 landen niet alleen veel welvaart gebracht, maar draagt ook bij aan stabiliteit en vrede in Europa. Het
740 is dan ook van het grootste belang dat de interne markt goed functioneert, gerechtigheid bevordert
741 en oneerlijke concurrentie bestrijdt. Waar nodig moet de interne markt worden verdiept, versterkt
742 en klaargestoomd voor de toekomst. Daarbij kan gedacht worden aan het versterken van de
743 Europese transportsector. Een goed functionerende interne markt draagt ook bij aan het
744 verwezenlijken van de doelstellingen van de Europa2020-strategie: werkgelegenheid bevorderen,
745 investeren in Europees onderzoek en ontwikkeling om het groeivermogen en de concurrentiekracht

746 van de Europese Unie te versterken en strijden tegen de negatieve gevolgen van klimaatverandering.
747 De focus van de Europa 2020-strategie op onderzoek en ontwikkeling sluit goed aan op het
748 Nederlandse topsectorenbeleid.

749 **Eerst handhaven en minder nieuwe wetgeving**

750 ChristenUnie en SGP pleiten voor betere handhaving van Europese regels op de interne markt. Dit is
751 allereerst een taak voor de lidstaten. Zij moeten de afgesproken Europese regels nakomen. Dat gaat
752 echter nog te vaak mis. Op het gebied van transport, milieu en energie komt het nog veel te vaak
753 voor dat lidstaten Europese regels niet correct toepassen en bedrijven en ondernemers uit andere
754 lidstaten daardoor discrimineren. En dat terwijl eerlijke concurrentie tussen Europese bedrijven en
755 een gelijk speelveld de basisprincipes van de interne markt zijn.

756 De Europese Commissie moet als hoedster van de verdragen controleren of de lidstaten hun
757 verplichtingen nakomen. ChristenUnie en SGP willen dan ook dat de nieuw te vormen Europese
758 Commissie de controle op de handhaving van Europese wetgeving tot topprioriteit verklaart. De
759 Commissie heeft daar ook de instrumenten voor. Als hoedster van de Europese verdragen heeft zij
760 de plicht om landen die Europese wetgeving aan de laars lappen, voor het Hof van Justitie te
761 brengen.

762 **Subsidiariteit en proportionaliteit**

763 Op terreinen waar toch nieuwe Europese wetgeving wenselijk is, willen ChristenUnie en SGP dat het
764 subsidiariteitsbeginsel wordt nageleefd. Dat betekent dat nieuwe Europese wetgeving alleen wordt
765 voorgesteld als het probleem regionaal of nationaal niet kan worden opgelost. Ook het
766 proportionaliteitsbeginsel (staat het voorgestelde middel nog in verhouding tot het te bereiken doel)
767 moet door de Europese Commissie worden gerespecteerd.

768 Het is dan ook van het grootste belang dat de Europese Commissie haar bevoegdheid om
769 wetgevingsvoorstellen te doen goed beargumenteert. Algemene noties zoals “veiligheid” en “milieu”
770 betekenen niet automatisch dat de Commissie bevoegd is wetsvoorstellen te doen. Europese
771 wetgeving in de categorie kwaliteit van vloeren in kapperszaken en maximale kromming van
772 komkommers is volgens ChristenUnie en SGP onwenselijk en allesbehalve noodzakelijk.

773 **Transport**

774 Het zenuwstelsel binnen de Europese economie en de interne markt wordt gevormd door de
775 transportsector. ChristenUnie en SGP willen zich als vanouds inzetten voor een sterke Europese
776 transportsector. Dat is in het belang van de Europese economie, maar ook in het belang van
777 Nederland Transportland. Met zijn grote zeehavens, Schiphol, vele wegvervoerders en
778 binnenvaartschippers en met ons druk bereden spoornetwerk heeft Nederland alle belang bij een
779 krachtige, toekomstbestendige Europese transportsector.

780 *Water*

781 ChristenUnie en SGP dragen het vervoer over water een bijzonder warm hart toe. Het is een schone,
782 veilige en betrouwbare vorm van vervoer. Voor zowel de zeevaart als de binnenvaart geldt, dat het
783 een grote uitdaging wordt om voldoende gekwalificeerd personeel te vinden. Nu al moeten stuurliu

784 en matrozen van de andere kant van de wereld worden ingevlogen. Het is daarom erg belangrijk dat
785 de Europese lidstaten blijven investeren in de opleiding van nieuw personeel voor de zeevaart en de
786 binnenvaart.

787 De zee- en binnenvaartsector moet ook blijven investeren in verdere vergroening. In de
788 zeevaart is recent de zwaveluitstoot aan banden gelegd, in de binnenvaart biedt de introductie van
789 liquified natural gas (Lng) veel mogelijkheden. Het is daartoe belangrijk dat de ontheffingsverplichting
790 voor het gebruik van lng zo snel mogelijk wordt afgeschaft. lng moet op korte termijn een “gewone”
791 brandstof worden.

792 Daarnaast willen ChristenUnie en SGP het concept van de “groene haven” in alle Europese havens
793 verplichten. In een “groene haven” worden milieuvriendelijke schepen sneller afgehandeld dan
794 minder schone schepen. Ook krijgen de milieuvriendelijke schepen een korting op het havengeld.
795 ChristenUnie en SGP willen dat dit de concept in Europese havens de standaard wordt.

796 De binnenvaart heeft te maken met een grote overcapaciteit, met name op het gebied van de droge
797 lading. De Europese Unie moet daarom onderzoeken of de capaciteit van de vloot kan worden
798 terugdrongen. ChristenUnie en SGP willen daarvoor het bestaande sloopfonds gebruiken, maar dat
799 fonds moet dan wel worden aangevuld door de Europese Unie.

800 De Nederlandse zeehavens hebben te maken met oneerlijke concurrentie uit andere Europese
801 landen. In die landen worden zeehavens met publiek geld gesteund. ChristenUnie en SGP steunen
802 dan ook het voorstel van de Europese Commissie om deze geldstromen transparant te maken en aan
803 banden te leggen. Europese zeehavens moeten op een gelijk speelveld met elkaar concurreren.

804 Europese zeeschepen moeten op een verantwoorde wijze worden gesloopt. Op dit moment wordt
805 90% van de Europese schepen illegaal gesloopt op de kusten van de landen zoals Bangladesh en
806 India. De werkomstandigheden daar zijn levensgevaarlijk en zeer milieuverontreinigend. De
807 financiële prikkel om bestaande regelgeving te ontduiken moet worden ondervangen met een
808 sloopfonds, zodat reders gestimuleerd hun schepen op verantwoorde wijze te laten slopen.

809 *Weg*

810 De concurrentie in het Europese wegvervoer is als altijd bikkelhard. Daarom is het bijzonder
811 belangrijk dat de afgesproken Europese wetgeving eerlijk wordt gehandhaafd. Momenteel gaat het
812 goed mis met de Europese handhaving in het wegvervoer. Chauffeurs worden gediscrimineerd bij de
813 handhaving, boetes zijn onredelijk hoog en de wetgeving wordt door handhavers in sommige landen
814 bewust verkeerd geïnterpreteerd. ChristenUnie en SGP willen daarom dat de Europese Commissie
815 onmiddellijk haar controle op de handhaving fors verhoogt. Er moet zo spoedig mogelijk eenduidige
816 handhaving komen van de Europese sociale wetgeving voor het wegvervoer. Enkele lidstaten van de
817 Europese Unie kennen reeds een zondag-rijverbod voor vrachtverkeer. ChristenUnie en SGP
818 bepleiten uitbreiding van dit verbod tot het hele gebied van de Unie. Een dag rust is goed voor de
819 samenleving. Tevens bevordert deze maatregel dat kleinere transportondernemers meer op gelijke
820 voet kunnen concurreren met de grote ondernemingen.

821 Ook de wetgeving voor het vervoeren van goederen in een ander land, de cabotagewetgeving, moet
822 door de lidstaten beter worden gehandhaafd. Malafide ondernemers profiteren nu van de
823 gebrekkige handhaving, door chauffeurs uit lagelonenlanden permanent aan het werk te zetten in

824 West-Europa. Dat heeft een ernstige versturende werking op de wegvervoermarkt. De ondernemers
825 die zich keurig aan de afgesproken regels houden, worden gedupeerd.

826 ChristenUnie en SGP blijven zich inzetten voor het Europees toelaten van de ecocombi, de extra
827 lange en zware vrachtwagen. Deze vrachtwagen verlaagt de totale schadelijke uitstoot per ton
828 vervoerde goederen. In Nederland is de ecocombi toegestaan, met verschillende terechte
829 aanvullende voorwaarden. Wat ChristenUnie en SGP betreft mag de ecocombi de grens over, zodra
830 beide landen aan weerszijden van de grens het gebruik van de ecocombi nationaal toestaan.

831 De verdere ontwikkeling van elektrisch vervoer en elektrische auto's steunen ChristenUnie en SGP
832 van harte. Daarvoor is het wel noodzakelijk dat de Europese landen en industrie voldoende
833 investeren in de aanleg van infrastructuur voor elektrisch vervoer.

834 *Spoor*

835 De Europese spoorsector zal nooit optimaal functioneren zolang de technische verschillen tussen de
836 Europese landen zo groot zijn. Veiligheidssystemen, locomotiefcertificaten en bovenleidingsystemen
837 verschillen van land tot land. Verdere liberalisering van het spoor, en in het bijzonder de opening van
838 de markt voor het binnenlands personenvervoer, is volgens ChristenUnie en SGP dan ook zinloos als
839 er niet tegelijkertijd grote stappen worden gezet in de ontwikkeling van Europabrede technische
840 eisen.

841 Tegelijkertijd groeit het aantal internationale treinreizigers in Europa. In toenemende mate wordt de
842 trein een concurrent voor de luchtvaart op middellange afstanden. ChristenUnie en SGP steunen dan
843 ook de ontwikkeling van één Europees vervoersbewijs voor het internationale personenvervoer per
844 spoor.

845 *Luchtvaart*

846 De luchtvaartsector is bij uitstek een mondiale markt. Europese luchthavens en
847 luchtvaartmaatschappijen worden geconfronteerd met stevige wereldwijde concurrentie, met name
848 uit het Midden-Oosten. De Europese Unie moet dan ook terughoudend zijn met het voorstellen van
849 eenzijdige Europese maatregelen die de concurrentiekracht van de Europese luchtvaartsector
850 benadelen.

851 Aan de andere kant moet ook zeker de luchtvaartsector bijdragen aan het terugdringen van de
852 uitstoot van schadelijke stoffen in de Europese Unie. ChristenUnie en SGP steunen dan ook de
853 stappen die de internationale luchtvaartorganisatie ICAO heeft ondernomen om in 2020 tot een
854 mondiaal emissiehandelssysteem te komen.

855 Net als de Nederlandse zeehavens, heeft ook de Nederlandse luchtvaartsector te maken met
856 oneerlijke concurrentie uit andere Europese landen. ChristenUnie en SGP blijven zich inzetten voor
857 een gelijk speelveld op de Europese luchtvaartmarkt.

858 De ontwikkeling van één Europees luchtruim kan op steun van ChristenUnie en SGP rekenen.
859 Onnodige CO₂ emissies door de luchtvaart en administratieve lasten voor de sector worden hiermee
860 voorkomen.

861 **Vrij verkeer**

862 De interne markt, met het vrije verkeer van diensten, heeft ook een keerzijde. Zeker ook de
863 transportsector wordt geconfronteerd met schijnfirma's in Oost-Europese landen en misbruik van de
864 detacheringrichtlijn. Via allerlei constructies wordt geprobeerd binnen een land oneerlijk te
865 concurreren op arbeidskosten. Als gevolg van een woud aan onderaannemers of doordat er
866 bespottelijk hoge huren voor huisvesting worden gevraagd, komen arbeidsvoorwaarden en
867 arbeidsomstandigheden van buitenlandse werknemers onder de nationale normen te liggen.

868 ChristenUnie en SGP willen dat er een einde komt aan deze onacceptabele vorm van concurrentie in
869 de EU. Dat is in het belang van de veiligheid en de gezondheid van zowel de buitenlandse
870 werknemers als de Nederlandse werknemers die hoge kosten maken om zich aan de regels te
871 houden. Gelijk werk op dezelfde plaats moet in principe gelijk beloond worden. Er is in Europese
872 Unie-verband dan ook terecht afgesproken dat nationaal overeengekomen cao's moeten worden
873 nagekomen. Betere handhaving van deze regels lost een deel van de problemen op, maar
874 verduidelijking van de regelgeving blijft noodzakelijk. Tegelijkertijd moet het voor lidstaten mogelijk
875 zijn om bedrijven of zelfstandigen de toegang tot de markt te weigeren wanneer blijkt dat ze zich niet
876 aan nationale voorschriften houden. Lidstaten moeten op Europees niveau zwarte lijsten kunnen
877 aanleggen om iemand permanent de toegang tot de Europese markt te ontzeggen.

878 **Werkgelegenheid**

879 Door de economische crisis is het extra belangrijk dat misbruik van het vrije verkeer van diensten
880 hard wordt aangepakt. Een groot aantal bedrijven en zelfstandigen is door de crisis in de problemen
881 gekomen en veel werknemers hebben hun baan verloren. Ook is het voor jongeren ongekend
882 moeilijk om de arbeidsmarkt op te komen. Vooral in de Zuid-Europese landen, waar de
883 jeugdwerkloosheid in de tientallen procenten loopt, zijn de arbeidsmarktproblemen enorm.

884 Gericht beleid om de arbeidsmarkt beter te laten functioneren en het creëren van een gunstig
885 investeringsklimaat zijn voor de landen met (jeugd)werkgelegenheidsproblemen van groot belang.
886 Volgens ChristenUnie en SGP is dit primair de taak van de lidstaten zelf. De Europese Unie kan het
887 nationale beleid wel ondersteunen met de uitwisseling van beste praktijken bij de ontwikkeling van
888 werkgelegenheid en het wederzijds erkennen van diploma's. Ook kan de Europese Unie financiële en
889 faciliterende steun bieden vanuit de structuurfondsen en het Erasmus-programma, het succesvolle
890 uitwisselingsprogramma voor studenten.

891 Op het gebied van onderwijs kan de Europese Unie internationale contacten tussen Europese
892 scholen en universiteiten ondersteunen en faciliteren. Volgens ChristenUnie en SGP mag de
893 Europese Unie hieraan geen inhoudelijke, levensbeschouwelijke eisen stellen.

894 **Digitale agenda**

895 De wereld en de economie digitaliseren in een ongekend tempo. Deze ontwikkeling zal alleen nog
896 maar verder gaan. ChristenUnie en SGP pleiten dan ook voor een Europese digitale agenda. In de
897 ontwikkeling van uniforme elektronische formulieren in allerlei economische sectoren en digitale
898 contacten met overheden en douane instanties moet voldoende worden geïnvesteerd. Ook moet er
899 Europees geld worden vrijgemaakt voor de aanleg van snelle digitale verbindingen in de arme
900 Europese regio's.

901 De digitale wereld is volgens ChristenUnie en SGP geen rechtenvrije zone. Intellectueel eigendom
902 moet afdoende worden beschermd; cybercrime en andere strafbare handelingen in de digitale
903 wereld moeten worden bestreden. En ook netwerkaanbieders zijn verantwoordelijk voor de inhoud
904 die via hun netwerkverbindingen digitaal beschikbaar is. Voor ChristenUnie en SGP is het cruciaal dat
905 burgers kunnen blijven kiezen voor gefilterd internet. Ook mag de Europese Unie niet verhinderen
906 dat lidstaten maatregelen nemen om pornografisch materiaal standaard te blokkeren.

907 Ten slotte moeten lidstaten blijven investeren in de ontwikkeling en opleiding van voldoende
908 hoogwaardig it-personeel. Het groeiend aantal cyberaanvallen op bedrijven en overheidsinstellingen,
909 de recente afluisterschandalen en het toenemend gebruik van internet door terroristen tonen deze
910 noodzaak duidelijk aan.

911 **Productveiligheid en consumentenbescherming**

912 Niet alleen in de digitale wereld, ook in de reële wereld moeten burgers kunnen weten welke
913 producten of diensten ze precies kopen. Ook moet duidelijk zijn waar producten vandaan komen, of
914 ze op duurzame wijze zijn geproduceerd en of ze via eerlijke handel zijn verkregen. Verder moeten
915 consumenten erop kunnen vertrouwen dat een gekocht product voor alle producenten in de keten
916 een redelijke winstmarge oplevert.

917 Om de kwaliteit en veiligheid van producten uit de Europese Unie en andere landen te verhogen
918 pleiten ChristenUnie en SGP voor duidelijke etiketteringwetgeving. Met name op het gebied van
919 voedsel moet fraude hard worden aangepakt door de Europese landen, omdat hier de
920 volksgezondheid in het geding is.

921 **Staatssteun en eerlijke concurrentie**

922 Scherpe Europese wetgeving en dito handhaving dragen bij aan een gelijk speelveld met goede
923 concurrentieverhoudingen tussen Europese bedrijven. ChristenUnie en SGP willen daarom dat de
924 Europese Commissie kartelvorming en ongeoorloofde staatssteun aanpakt. Door de economische
925 crisis proberen lidstaten vaker zwak presterende ondernemingen financieel te steunen en de
926 Commissie lijkt dit meer en meer oogluikend toe te staan. Dit gaat echter ten koste van de
927 concurrentiepositie en de omzet van goed presterende bedrijven.

928 **Algemeen belang**

929 Bij de aanpak van kartelvorming en de beoordeling van staatssteun moet de Europese Commissie
930 voldoende rekening houden met diensten van algemeen belang. Op terreinen waar een
931 maatschappelijk belang in het geding is, zijn liberalisering en concurrentie soms geen zegen maar een
932 vloek: er is meer tussen markt en overheid! De Europese Commissie moet zich op deze terreinen
933 uiterst terughoudend opstellen, ook wat betreft de gevoelige discussies over het maatschappelijk
934 belang. Daarbij kan gedacht worden aan de discussies over sociale woningbouw en de publieke
935 omroep.

936 Ook de discussie over de toekomst van het nationale pensioenstelsel moet op nationaal niveau
937 worden gevoerd. Het goed werkende Nederlandse systeem is gebaseerd op solidariteit tussen de
938 generaties in ons land. Het is dan ook niet aan de Europese Unie om te bepalen of en hoe het
939 pensioenstelsel voor de toekomst moet worden aangepast.

940 Daarnaast moet de Europese Commissie zich terughoudend opstellen ten aanzien van de zorgsector.
941 Het Nederlands zorgstelsel wordt deels publiek gefinancierd op basis van nationale solidariteit en is
942 omringd met gevoelige medisch-ethische discussies. Voorbeelden daarvan zijn abortus en
943 euthanasie.

944 **Kernpunten**

- 945 • De Europese Unie wordt gefinancierd door een eenvoudig systeem waarbij de lidstaten
946 maximaal 1% van het bnp afdragen aan de EU.
- 947 • De Europese Unie heft geen Europese belastingen.
- 948 • Lidstaten geven nationale beheerverklaringen af voor de uitgave van Europees geld.
- 949 • Controle op handhaving wordt een topprioriteit van de nieuwe Europese Commissie.
- 950 • Elke Europese haven wordt een “groene haven”.
- 951 • Europese burgers kunnen ook in de toekomst kiezen voor gefilterd internet.
- 952 • De Europese Gedragscode Handelspraktijken wordt verder ontwikkeld.
- 953 • Beleid rond pensioen en zorg wordt nationaal bepaald.

954 **Hoofdstuk 4** **De euro en de financiële crisis**

955 De financieel-economische crisis heeft het vertrouwen in de euro en de financiële sector ernstig op
956 de proef gesteld en zet de solidariteit binnen de eurozone onder druk. Burgers in alle Europese
957 landen dragen hiervan de consequenties. Zowel banken als overheden hebben de schulden te hoog
958 laten oplopen. Hierdoor hebben we nu een punt bereikt dat er geen goedkope oplossingen meer zijn
959 om uit de crisis te geraken. Het (gedeeltelijk) kwijtschelden van schulden zal onderdeel moeten zijn
960 van elk scenario. ChristenUnie en SGP willen het vertrouwen in de euro en de bankensector
961 herstellen door goede naleving en handhaving van de afspraken van het Stabiliteits- en Groeipact. Dit
962 kan door automatische sancties en het inhouden van subsidies of stemrecht in de Raad van
963 Ministers. Het is aan de lidstaten welk inhoudelijk begrotings- en economisch beleid gevoerd wordt
964 om de doelstellingen te halen. ChristenUnie en SGP zijn voorstander van Europees bankentoezicht,
965 maar wijzen gemeenschappelijke risicodeling en daarmee een volledige bankenunie af. Wanneer
966 lidstaten er onvoldoende in slagen om orde op zaken te stellen, is gecontroleerde uittreding uit de
967 eurozone de beste optie. Het uittredende land moet hierbij hulp krijgen om weer concurrerend te
968 worden.

969 **Crisis brengt onbalans in eurozone aan het licht**

970 De crisis brengt problemen aan het licht die verergerd zijn door de euro als eenheidsmunt. In de
971 afgelopen twintig jaar zijn de economieën in de eurozone helaas niet naar elkaar toe gegroeid. Het
972 fundamentele probleem is dat in veel Zuid-Europese landen de verdien capaciteit te laag en de
973 concurrentiepositie zwak is. Door de invoering van de euro hadden economisch zwakke landen geen
974 mogelijkheid meer om de nationale munt te devalueren ten opzichte van sterkere munten en zo de
975 export te stimuleren. Daarnaast konden zwakke landen door de relatief lage rente in de eurozone
976 goedkoop lenen. Dit heeft er mede toe geleid dat de schulden in deze landen hoog zijn opgelopen.
977 Het schuldenprobleem dat hierdoor ontstond is te laat onderkend. In de afgelopen jaren is gebleken
978 dat landen zoals Griekenland de hoge schulden niet meer konden terugbetalen. Daarnaast hebben
979 vooral banken in de Zuid-Europese landen nu veel slechte leningen op de balans staan. Het gaat dan
980 bijvoorbeeld om vastgoed waarvan de waarde sterk is gedaald. Deze banken zullen daarom meer
981 kapitaal moeten krijgen of de leningen zullen deels moeten worden afgeschreven (kwijtgescholden).
982 In beide gevallen gaat redding van deze banken veel geld kosten. Naast het fundamentele probleem
983 van de verdien capaciteit is er dus het urgente probleem dat banken te weinig kapitaal hebben.

984 **Niet doormodderen**

985 ChristenUnie en SGP vinden doormodderen met de Economische en Monetaire Unie (EMU) geen
986 optie. Bij alle mogelijke oplossingen is gedeeltelijke kwijtschelding van de te hoge schulden van
987 banken en landen met de ernstigste problemen onvermijdelijk. Wel moet eerst zorgvuldig worden
988 nagegaan welke kosten dit met zich meebrengt voor de belastingbetaler. Het overeind houden van
989 noodlijdende banken en zwakke eurolanden door lidstaten met een sterke economie is uiteindelijk
990 geen oplossing. Landen zullen niet naar elkaar toe groeien, maar de EMU zal verworden tot een
991 transferunie die de solidariteit tussen noord en zuid nog verder onder druk zet. De redding van
992 Griekenland en Cyprus en de steunverlening aan andere landen brengen grote risico's met zich mee
993 voor de overige eurolanden. Daarnaast zijn nieuwe instituties in het leven geroepen, zoals het
994 Europese Stabiliteitsmechanisme (ESM), een permanent noodfonds waarbij de eurolanden samen

995 borg staan voor in totaal 700 miljard euro. Nationale parlementen en lidstaten hebben hierbij
996 bevoegdheden weggegeven. Zo kan Nederland geen veto gebruiken als er via de zogenoemde
997 urgente procedure van het ESM wordt beslist over financiële steun aan lidstaten in acute problemen.

998 **Wel Europees banktoezicht, geen gemeenschappelijke risicodeling**

999 Voor ChristenUnie en SGP is een volledige Europese bankenunie onacceptabel. Europees
1000 banktoezicht kan wel een nuttige rol vervullen, maar Europese risicodeling via een bankenunie
1001 gaat echt een stap te ver. Dit zou betekenen dat omvallende banken en spaartegoeden in de
1002 toekomst niet meer door het euroland zelf worden gered, maar door de bankensector in de
1003 eurozone als geheel, via een zogenaamd Europees resolutiefonds en een depositogarantiefonds. Het
1004 resolutiefonds zal geleidelijk worden gevuld door de banken, maar zeker de komende tien jaar zal
1005 het fonds nog over onvoldoende middelen beschikken. Dit betekent dat overheden, en dus de
1006 belastingbetaler, moeten bijspringen als een bank gered moet worden. Omdat veel landen in nood
1007 niet het geld hebben om hun banken van nieuw kapitaal te voorzien, wordt de rekening verdeeld
1008 over de rest van de eurozone.

1009 Europees banktoezicht is wel een goede stap om meer greep te krijgen op de Europese
1010 bankensector. Het juiste toezicht moet waarborgen dat banken niet opnieuw te veel kunnen uitlenen
1011 en hun balansen overladen met slechte leningen en discutabele financiële producten. Een probleem
1012 is wel dat alleen de grote 'systeembanken' direct onder toezicht van de Europese Centrale Bank
1013 (ECB) vallen. Middelgrote banken (zoals de Spaanse probleembanken) blijven onder toezicht van de
1014 nationale toezichthouder. ChristenUnie en SGP willen dan ook dat de ECB snel toegang kan krijgen
1015 tot informatie van de nationale toezichthouders. De ECB moet vervolgens door middel van een
1016 aanwijzing nationale toezichthouders kunnen opdragen om in te grijpen. Daarnaast moet de
1017 Europese Rekenkamer de mogelijkheid krijgen om onderzoek te doen naar de doelmatigheid van het
1018 ECB-toezicht, vergelijkbaar met de mogelijkheden die een aantal nationale rekenkamers al heeft.
1019 ChristenUnie en SGP zien geen rol weggelegd voor het Europees Parlement als toezichthouder op de
1020 ECB.

1021 ChristenUnie en SGP willen dat banken goed worden doorgelicht voordat ze onder Europees toezicht
1022 kunnen vallen. Momenteel is er nog onvoldoende zicht op de omvang van de kapitaalbehoefte van
1023 zwakke banken. Er zullen vele miljarden moeten worden afgeschreven en banken zullen extra geld
1024 nodig hebben om de bankbalansen gezond te maken. ChristenUnie en SGP vinden dat het urgente
1025 probleem dat banken te weinig kapitaal hebben, structureel moet worden opgelost. Herstructurering
1026 van banken verdient daarbij de prioriteit. Dat bestaat uit twee elementen: afschrijven van slechte
1027 leningen om geleidelijk de schulden af te bouwen, en de banken voorzien van nieuw kapitaal. Als
1028 banken gezonde balansen hebben, zullen ze het vertrouwen van andere banken en van bedrijven en
1029 consumenten herwinnen. Het primaat voor deze herstructurering behoort bij de lidstaat te liggen.
1030 Het kan ook zijn dat banken er zo slecht voorstaan dat herstructurering niet meer helpt. In dat geval
1031 pleiten ChristenUnie en SGP ervoor om door te pakken en banken gecontroleerd failliet te laten
1032 gaan. Te allen tijde moet het spaargeld van depositohouders tot 100.000 euro ontzien worden.
1033 ChristenUnie en SGP willen niet dat geld uit het ESM of andere publieke fondsen wordt gebruikt voor
1034 directe herkapitalisatie van banken.

1035 **Echt perspectief voor noodlijdende landen**

1036 De echte oplossing dient zich pas aan als landen door een gezonde verhouding tussen lonen, prijzen
1037 en productie tot economisch herstel komen. Om ervoor te zorgen dat landen weer concurrerend
1038 kunnen worden, moeten ze hun munt in waarde laten dalen en dat kan niet zolang ze de euro
1039 hebben. Als ze overstappen naar een nationale munt, kunnen ze door een aangepaste wisselkoers
1040 devalueren waardoor ze goedkoper kunnen exporteren. De economie van het land kan dan weer
1041 gezond worden. Een land dat ook op langere termijn binnen de eurozone niet concurrerend kan
1042 worden, heeft er dus belang bij om buiten de eurozone te herstellen van de grote economische
1043 schok waardoor het is getroffen. Dit biedt volgens ChristenUnie en SGP een oplossing voor zwakke
1044 eurolanden met een hoge schuldenlast die bovendien een dramatisch hoge werkloosheid kennen en
1045 waarbij de bevolking zwaar getroffen wordt door de maatregelen uit de steunprogramma's. Deze
1046 landen moeten weer perspectief krijgen, omdat ze maatschappelijk en economisch met hun rug
1047 tegen de muur staan. Dit scenario kan werkelijkheid worden voor Griekenland, en in de toekomst
1048 mogelijk ook voor andere landen. Een begeleide uittreding voorkomt dat deze eurolanden en de
1049 eurozone als geheel van crisis naar crisis blijven doormodderen. Belangrijke randvoorwaarde is dat
1050 het in goede samenspraak met het land plaatsvindt en dat het land een hulpplan krijgt. Daarmee kan
1051 het de ergste schok opvangen en gericht aan structureel herstel werken. De uittredende lidstaat
1052 moet wel lid van de Europese Unie kunnen blijven en daarmee recht houden op structuurfondsen
1053 om de economie te versterken. ChristenUnie en SGP pleiten er daarnaast voor dat er exitcriteria
1054 worden opgesteld om een uittreding uit de eurozone te faciliteren. Daarnaast moet het automatisme
1055 dat nieuwe EU-lidstaten op termijn de euro invoeren uit het Verdrag worden geschrapt.

1056 **Begrotingsbeleid en economisch beleid op nationaal niveau**

1057 ChristenUnie en SGP zijn geen voorstander van een begrotingsunie en een economische unie, zoals
1058 voorgesteld door Van Rompuy. Het is allereerst zaak dat de begrotingsafspraken uit het Stabiliteits-
1059 en Groeipact en de aanvullende afspraken over begrotingsdiscipline uit het Begrotingsverdrag
1060 worden nageleefd en gehandhaafd. Wat ChristenUnie en SGP betreft, mag de Europese Commissie
1061 hierbij waar nodig stevig optreden. Een aparte begrotingsfaciliteit voor de eurozone, buiten het
1062 Meerjarig Financieel Kader, waar lidstaten risico's kunnen delen, is voor ChristenUnie en SGP
1063 absoluut niet aan de orde. Het zijn de lidstaten die de nodige bezuinigingen en hervormingen kunnen
1064 en moeten doorvoeren met het oog op herstel van de concurrentieverhoudingen en de economie.
1065 Op die manier kunnen lidstaten zichzelf financieren op de kapitaalmarkt via staatsobligaties,
1066 waardoor Europese gezamenlijke schulduitgifte via zogenoemde euro-obligaties onnodig is.

1067 Ook een economische unie dient er wat ChristenUnie en SGP betreft niet te komen. Economisch
1068 beleid en sociaaleconomisch beleid moeten niet bepaald worden door de EU, maar door de lidstaten
1069 binnen de grenzen van de convergentiecriteria die zijn afgesproken om te voorkomen dat lidstaten
1070 grote onderlinge verschillen vertonen op het vlak van begrotings- en monetair beleid. Wij bepleiten
1071 daarmee dat de lidstaten verantwoordelijk blijven voor hun eigen sociale en economische beleid. Een
1072 economische unie, waarbij lidstaten nationale hervormingen (bijvoorbeeld op het gebied van de
1073 hypotheekrenteaftrek en de pensioenen) moeten afstemmen met elkaar en met Brussel, is niet
1074 wenselijk. Europese landen zijn immers te ongelijksoortig. De verschillen in concurrentiekracht
1075 worden niet opgeheven, ook niet door structurele hervormingen te coördineren. Dit laat onverlet dat
1076 hervormingen in pensioenstelsels in veel lidstaten dringend geboden zijn, omdat ze onvoldoende zijn
1077 voorbereid op de vergrijzing. Dat raakt de overheidsfinanciën en daarmee de criteria van het
1078 Stabiliteits- en Groeipact. Maar de wijze waarop de lidstaten hervormen moet een bevoegdheid van

1079 de lidstaten blijven. De voorgestelde contracten tussen lidstaten en de Europese Commissie om de
1080 invulling van het begrotingsbeleid en het macro-economische beleid vast te leggen gaan voor
1081 ChristenUnie en SGP eveneens te ver. Er mag niet getornd worden aan het democratische
1082 budgetrecht van de nationale parlementen.

1083 **Europese Centrale Bank: terug naar de kerntaak**

1084 Sommigen pleiten voor verbreding van het mandaat van de Europese Centrale Bank. Hij zou niet
1085 alleen prijsstabiliteit moeten nastreven, maar ook de economie moeten stimuleren. ChristenUnie en
1086 SGP vinden dit een riskant idee. Het betekent een verwatering van de eenduidige doelstelling van de
1087 ECB om te zorgen voor prijsstabiliteit. Daarnaast vinden ChristenUnie en SGP uitbreiding van het
1088 mandaat principieel onwenselijk. De ECB werd tijdens de crisis gedwongen om onconventionele
1089 maatregelen te nemen. Het financiële stelsel moest blijven draaien, maar nu dient de ECB terug te
1090 keren naar zijn kerntaak: prijsstabiliteit bewaken. Alleen regeringen kunnen namelijk zorgen voor
1091 goede overheidsfinanciën en hervormingen om de concurrentiekracht te versterken.

1092 **Democratische legitimiteit: primaat bij nationale parlementen**

1093 De voortgaande integratie van de EMU dreigt essentiële bevoegdheden van de nationale
1094 parlementen uit te hollen, zoals het budgetrecht, het vetorecht en wetgevende bevoegdheden op
1095 gebieden zoals sociale zekerheid en pensioenen. Het Europees Parlement is niet in staat dit
1096 dreigende gebrek aan democratische legitimiteit te compenseren. ChristenUnie en SGP vrezen dat
1097 een overheveling van bevoegdheden naar het Europees Parlement zal leiden tot een verstatelijking
1098 van de Europese Unie. Zij vinden dit geen wenselijke ontwikkeling. ChristenUnie en SGP waren vanaf
1099 het begin tegen de vorming van de EMU, omdat de economieën van de eurolanden zeer verschillend
1100 waren en omdat de vorming van de EMU een opstap vormde naar een politieke unie. ChristenUnie
1101 en SGP zijn van mening dat het democratische primaat bij de nationale parlementen behoort te
1102 liggen.

1103 **Bij de bron aanpakken**

1104 De juiste aanpak voor de eurocrisis bestaat kortom uit het gedeeltelijk kwijtschelden van leningen
1105 aan overheden, het afschrijven van slechte leningen bij banken, het gezond maken van banken en de
1106 uittreding van eurolanden die het te moeilijk hebben met hun concurrentiepositie. De zwakke landen
1107 en de eurozone als geheel krijgen dan weer perspectief op duurzaam herstel. Dat moet waarborgen
1108 dat de eurozone economisch gezond wordt en blijft. Dat kan niet als landen te ongelijksoortig zijn of
1109 zich niet willen toeleggen op de bijbehorende financiën en economie. Alle scenario's voor
1110 crisisbestrijding zullen veel geld kosten, maar deze benadering pakt de problemen bij de bron aan en
1111 geeft noodlijdende landen ook echt perspectief op herstel.

1112 **Kernpunten**

- 1113 • De naleving van de afspraken uit het Stabiliteits- en Groeipact wordt afdwingbaar door
1114 automatische sancties, het inhouden van subsidies of het stemrecht in de Raad van
1115 Ministers.

- 1116 • De lidstaten bepalen zelf het economische en sociale beleid binnen de grenzen van de
1117 convergentiecriteria. Een bankenunie, begrotingsunie, economische unie en politieke unie
1118 zijn onacceptabel.
- 1119 • Het noodfonds ESM is bedoeld voor steunverlening aan landen en wordt niet ingezet voor
1120 directe bankenherkapitalisatie.
- 1121 • De Europese Rekenkamer krijgt de mogelijkheid onderzoek te doen naar de doelmatigheid
1122 van het Europees banktoezicht.
- 1123 • Het primaat voor de herstructurering van zwakke banken ligt bij de lidstaten. Voor slechte
1124 banken geldt dat ze gecontroleerd failliet moeten (kunnen) gaan.
- 1125 • Een aparte begrotingsfaciliteit voor de eurozone en euro-obligaties zijn onnodig en
1126 onwenselijk.
- 1127 • De verantwoordelijkheid voor hervormingen ligt bij de lidstaten. ChristenUnie en SGP
1128 verwerpen bindende contracten tussen de Europese Commissie en lidstaten.
- 1129 • De ECB beperkt zich tot zijn kerntaak: het bewaken van de prijsstabiliteit. Goedkope leningen
1130 verhullen de slechte situatie van banken.
- 1131 • Versterking van de democratische legitimiteit van besluitvorming over de EMU kan het beste
1132 via de nationale parlementen.
- 1133 • Een land dat zich herhaaldelijk niet aan de afspraken houdt en geen perspectief heeft op
1134 voldoende concurrentiekracht, moet afscheid nemen van de euro. Als een land de eurozone
1135 verlaat, kan het een hulpplan krijgen om de pijn te verzachten en de herstelkracht van de
1136 economie gericht te versterken.
- 1137 • Er worden exit-criteria opgesteld om een gecontroleerde uittreding uit de eurozone te
1138 faciliteren. Het automatisme dat nieuwe EU-lidstaten op termijn de euro invoeren wordt uit
1139 het Verdrag geschrapt.

1140 **Hoofdstuk 5 Landbouw en Visserij**

1141 Het belang van een sterke agrarische en visserijsector is groot. Voldoende voedsel in de wereld is
1142 geen vanzelfsprekendheid. De wereldbevolking zal naar schatting toenemen tot 9 miljard mensen in
1143 2050 en de vraag naar voedsel stijgt. De uitdaging die voorligt is dat er meer voedsel geproduceerd
1144 moet worden, met een duurzaam gebruik van wat de aarde bezit aan hulpbronnen.
1145 ChristenUnie en SGP hebben grote waardering voor hardwerkende boeren en vissers die zorgen voor
1146 de productie van voldoende en veilig voedsel. ChristenUnie en SGP willen ruimte voor deze
1147 ondernemers en zetten in op een sterke, duurzame en innovatieve landbouw en visserij.
1148 Rentmeesterschap en bijzondere verantwoordelijkheid voor Gods schepping zijn daarbij
1149 richtinggevende begrippen.

1150 **Landbouw**

1151 Boeren zorgen letterlijk en figuurlijk voor brood op de plank. De agrifoodsector zorgt in Nederland
1152 voor ongeveer 10% van het nationaal inkomen. De gemeenschappelijke markt in Europa is voor de
1153 sector van groot belang. Van de Nederlandse agrarische export vindt namelijk ruim 80% binnen de
1154 Europese Unie plaats. De gemeenschappelijke markt brengt echter ook uitdagingen met zich mee.
1155 Hoe is verspreiding van dierziekten te voorkomen? Is er een gelijk speelveld? Om die redenen is
1156 gemeenschappelijk beleid nodig.

1157
1158 Kortom, de land- en tuinbouwsector speelt in Nederland een wezenlijke rol. Wat door de Europese
1159 Unie wordt besloten is van grote invloed op de land- en tuinbouwsector en daarom moeten we die
1160 besluitvorming scherp in de gaten houden.

1161 **Gemeenschappelijk Landbouwbeleid**

1162 Het Europees landbouwbeleid, een van de oudste beleidsterreinen van de Europese Unie, is
1163 voortdurend in ontwikkeling. Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) draagt bij aan zaken die
1164 van waarde zijn voor de maatschappij als geheel: voldoende veilig en betaalbaar voedsel,
1165 duurzaamheid, dierenwelzijn en beheer van het landschap. Voor deze maatschappelijke verdiensten
1166 levert de markt niet vanzelfsprekend een passende vergoeding. Via het GLB ontvangen boeren
1167 aanvullende inkomenssteun en een vergoeding voor geleverde diensten.

1168
1169 In 2013 is in Europa besloten hoe het landbouwbeleid er de komende jaren uit moet zien. Door
1170 herverdeling van steun wil men gaan toewerken naar een "flat rate", oftewel eenzelfde bedrag per
1171 hectare in heel Europa. Voor de Nederlandse boer zal de inkomenssteun daardoor omlaaggaan.
1172 Daarnaast zullen voor het lagere bedrag meer vergroenende diensten geleverd moeten worden,
1173 boven op de reeds bestaande "cross compliance"-vereisten inzake milieu en dierenwelzijn.
1174 ChristenUnie en SGP vinden dat er bij de herverdeling van inkomenssteun tussen lidstaten rekening
1175 moet worden gehouden met factoren zoals gemiddeld inkomensniveau in de lidstaten en de
1176 verschillen in kosten voor de te leveren maatschappelijke diensten.

1177
1178 ChristenUnie en SGP zijn van mening dat de extra vergroeningsmaatregelen waartoe is besloten, te
1179 weinig speelruimte laten voor de Nederlandse boer. De Europese eis om landbouwgrond uit de

1180 productie te nemen pakt ongunstig uit, terwijl Nederlandse boeren wel extra diensten zouden
1181 kunnen leveren met precisielandbouw of duurzame stallen. ChristenUnie en SGP willen daarom dat
1182 Nederland de marge voor flexibiliteit bij de invulling van de vergroeningsmaatregelen maximaal
1183 benut . Er moet ingezet worden op groene groei.

1184

1185 ChristenUnie en SGP zijn geen voorstander het overhevelen van budget van pijler 1 (landbouwsteun)
1186 naar pijler 2 (plattelandsontwikkeling). Landbouwgeld uit beide pijlers dient daadwerkelijk op het
1187 boerenerf terecht te komen. Het geld kan door boeren dan ook gebruikt worden voor duurzame
1188 innovatietoepassingen op bedrijfsniveau, zoals het sluiten van de mineralenkringloop en energie-
1189 efficiëntie op het bedrijf.

1190

1191 **Markt**

1192 Boeren zouden het liefst op de markt een rechtvaardige prijs verdienen voor hun producten, zodat
1193 steun overbodig wordt. Alhoewel de Nederlandse boer concurrentiekrachtig is in vergelijking met
1194 Europese collega's, levert de markt nog te vaak geen rechtvaardige prijs. De prijzen voor
1195 grondstoffen zijn grillig en het is voor boeren moeilijk om deze door te berekenen aan afnemers. Dit
1196 heeft mede te maken met een ongelijke machtsverhouding tussen supermarkten en primaire
1197 producenten. Een gedragscode kan machtsmisbruik helpen voorkomen. Als ketenpartijen het niet
1198 eens kunnen worden over de handhaving van een vrijwillige gedragscode voor eerlijke
1199 handelspraktijken tussen verschillende schakels in de keten, moet er wetgeving komen.

1200 Producentenorganisaties moeten zeker in crisistijd meer ruimte hebben voor het maken van
1201 productie- en prijsafspraken. Het is daarnaast goed dat er een vangnet blijft bestaan voor
1202 crisismomenten.

1203

1204 Marktwerking dwingt boeren ertoe de kostprijs steeds verder te verlagen. Een kostprijsgedreven
1205 model in combinatie met de ongelijke machtsverhouding tussen supermarkten en boeren, kan de
1206 zorg voor milieu en dierenwelzijn onder druk zetten en kan ertoe leiden dat voedsel van producent
1207 naar consument een langere afstand die voedsel aflegt. De mededingingswetgeving moet daarom
1208 boeren, verwerkers en supermarkten voldoende ruimte bieden voor het maken van verticale
1209 ketenafspraken in het kader van maatschappelijke belangen zoals dierenwelzijn. Als burgers hoge
1210 maatschappelijke eisen stellen aan voedselproductie, moeten zij vervolgens ook bereid zijn om als
1211 consument in de supermarkt enige meerkosten daarvoor te betalen.

1212

1213 **Duurzaamheid en eerlijke concurrentie**

1214 Met het oog op goed rentmeesterschap spreekt het voor zich dat voedselproductie altijd op
1215 duurzame wijze moet plaatsvinden. Nederland loopt in Europa voorop als het gaat om bijvoorbeeld
1216 dierenwelzijn.

1217 Europese regels moeten in iedere lidstaat even streng gehandhaafd worden, zodat er sprake is van
1218 eerlijke concurrentie. De Europese Commissie moet sneller ingrijpen als lidstaten niet aan Europese
1219 regelgeving voldoen. Toen enkele Zuid-Europese lidstaten het Europese verbod op legbatterijen
1220 bleven overtreden, had de Europese Commissie onmiddellijk een inbreukprocedure moeten starten.

1221 Met het oog op dierenwelzijn en het risico op de verspreiding van dierziekten moet transport van
1222 dieren beperkt worden tot het maximum van 500 kilometer of acht uur.

1223

1224 Voor het creëren van een gelijk speelveld willen ChristenUnie en SGP dat geïmporteerde producten
1225 uit derde landen behalve aan een gegarandeerd niveau van voedselveiligheid ook voldoen aan
1226 gelijkwaardige eisen op het gebied van dierenwelzijn, arbeidsomstandigheden en milieu.
1227 Ontwikkelingslanden waarvoor het moeilijk is om aan die handelsnormen te voldoen moeten
1228 technische bijstand krijgen van de EU, zodat hun exportmogelijkheden niet in het gedrang komen.

1229

1230 Voor ontwikkelingslanden is de beschikbaarheid van voldoende veilig en betaalbaar voedsel cruciaal.
1231 Europa moet coherent optreden in zijn handelsbeleid, zodat voedselzekerheid voor
1232 ontwikkelingslanden bevordert wordt. De laatste exportsubsidies voor Europese
1233 landbouwproducten moeten zo snel mogelijk afgeschaft worden.

1234 **Respect voor de schepping**

1235 ChristenUnie en SGP willen dat het klonen van dieren wordt verboden, aangezien het de grenzen van
1236 de scheppingsorde overschrijdt. Zolang klonen nog niet verboden is, moet in ieder geval
1237 gewaarborgd worden dat het vlees van gekloonde dieren en hun nakomelingen niet in de
1238 voedselketen terechtkomt.

1239

1240 Onder druk van de markt wordt de roep om goedkopere genetisch gemodificeerde organismen
1241 (GGO) toe te laten, steeds luider. GGO's kunnen een bedreiging vormen voor de biodiversiteit,
1242 hebben mogelijk risico's voor de volksgezondheid en daarnaast worden boeren in toenemende mate
1243 afhankelijk van enkele multinationale technologiebedrijven. ChristenUnie en SGP hebben principiële
1244 bezwaren tegen transgenese (modificatie van planten of dieren waarbij de grenzen tussen soorten
1245 overschreden worden). We pleiten voor uiterste terughoudendheid en tenminste de garantie van
1246 een GGO-vrije keten, zodat de consument in ieder geval zelf kan kiezen voor GGO-vrij voedsel.

1247

1248 ChristenUnie en SGP benadrukken dat cisgenese een verdelingsmethode betreft die soortgrenzen
1249 respecteert en zodoende resultaten oplevert die ook met traditionele verdelingsmethoden
1250 verkregen kunnen worden. ChristenUnie en SGP pleiten voor het loskoppelen van cisgenese van
1251 GGO-regelgeving.

1252 **Verantwoord omgaan met voedsel**

1253 Fraude met voedsel moet hard worden aangepakt. Het brengt niet alleen de volksgezondheid in
1254 gevaar maar zorgt ook voor oneerlijke concurrentie. De Europese Commissie moet erop toezien dat
1255 alle lidstaten een goed controlebeleid hebben.

1256

1257 Jaarlijks wordt zeker een derde van het eetbare en gezonde voedsel verspild in huishoudens,
1258 supermarkten en restaurants. Voedselverspilling staat in groot contrast met de roep om
1259 voedselzekerheid vanuit ontwikkelingslanden en een duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen.
1260 De Europese Unie moet ervoor zorgen dat de Europese regels voor levensmiddelen geen stimulansen
1261 voor voedselverspilling bevatten, zoals verwarrende houdbaarheidsaanduidingen. Het nemen van

1262 initiatieven om door betere voorlichting voedselverspilling tegen te gaan, moet op het niveau van de
1263 lidstaten blijven. Het is van belang dat consumenten zich een verantwoord consumptiepatroon eigen
1264 maken.

1265 **Maatwerk in regelgeving**

1266 De nitraatrichtlijn is een voorbeeld van beknellende regelgeving. Brussel mag niet langer het middel
1267 voorschrijven om de doelstelling te behalen. Daarnaast moet de Europese Commissie
1268 ontheffingsverzoeken een onafhankelijke beoordeling geven, zonder een valse koppeling te maken
1269 met het actieprogramma Nitraatrichtlijn.

1270
1271 Melkveehouders bereiden zich voor op de afschaffing van het melkquotum in 2015. De Commissie
1272 heeft een “zachte landing” beloofd. Voor een soepele overgang moet de melkproductie in Nederland
1273 in 2014 met een passende stap kunnen toenemen.

1274
1275 De kwekersvrijstelling heeft er in Nederland voor gezorgd dat kwekers vrijelijk nieuwe plantenrassen
1276 konden ontwikkelen. Voor het stimuleren van de ontwikkeling van nieuwe rassen vinden
1277 ChristenUnie en SGP het van belang dat de kwekersvrijstelling ook Europees gewaarborgd wordt. Het
1278 Europees verankeren van de kwekersvrijstelling wordt steeds urgenter nu blijkt dat de bio-
1279 octrooirichtlijn onverhoopt ruimte geeft aan patenten op plantenrassen.

1280 **Kernpunten Landbouw**

- 1281
- 1282 • ChristenUnie en SGP pleiten voor een flexibele invulling van de vergroeningsmaatregelen in
1283 het nieuwe GLB en willen dat Nederland de marge voor alternatieve invulling maximaal
1284 benut.
 - 1285 • Het is van belang dat de herverdeling van inkomenssteun (zowel tussen landen als binnen
1286 landen) geleidelijk en weloverwogen plaatsvindt.
 - 1287 • De onderhandelingspositie van de primaire producenten/boeren wordt versterkt om de
1288 waardeverdeling in de keten te verbeteren.
 - 1289 • Als ketenpartijen het niet eens kunnen worden over de handhaving van een vrijwillige
1290 gedragscode voor eerlijke handelspraktijken, is wetgeving nodig.
 - 1291 • Belemmeringen in Europese wetgeving ten aanzien van cisgenese worden weggenomen.
 - 1292 • De kwekersvrijstelling, waardoor kwekers bestaande plantenrassen vrij mogen gebruiken
1293 voor de ontwikkeling van nieuwe rassen, moet Europees gewaarborgd worden.
 - 1294 • Aan geïmporteerde landbouwproducten worden gelijkwaardige eisen gesteld als aan
1295 Europese landbouwproducten.
 - Gelijke handhaving van Europese regels, onder andere voor dierenwelzijn, in alle lidstaten.

1296

1297 **Visserij**

1298 ChristenUnie en SGP willen dat Nederlandse vissers een goede boterham kunnen verdienen, nu en in
1299 de toekomst. Daarvoor moet worden doorgegaan met een goed beheer van de visbestanden via

1300 meerjarenplannen. Het goede beheer werpt namelijk zijn vruchten af. Het scholbestand is historisch
1301 hoog, het tongbestand staat er goed voor, en het kabeljauwbestand herstelt zich.

1302

1303 De negatieve beeldvorming waarbij alle visserijtakken in Europa (en daarbuiten) over één kam
1304 worden geschoren, doet geen recht aan situaties waarin de bestanden gezond zijn. Onjuiste
1305 suggestieve beeldvorming is schadelijk, ook omdat het consumenten onzeker maakt bij de keuze
1306 voor zeevis op hun menu. De Nederlandse vissers zetten zich in voor ecologische duurzaamheid. Dit
1307 komt onder meer tot uiting in het feit dat veel soorten inmiddels worden verkocht met een
1308 duurzaamheidskeurmerk.

1309 **Brussels micromanagement**

1310 Aangezien visbestanden zich niet bewegen binnen de territoriale wateren van een enkele lidstaat, is
1311 het van belang om een Europees visserijbeleid te hebben. Tot op heden heeft Brussel zich echter met
1312 te veel details bemoeid. ChristenUnie en SGP zijn van mening dat de eigen verantwoordelijkheid en
1313 de kennis van de beroepsgroep een belangrijke rol dienen te vervullen bij de inrichting van het
1314 Europees visserijbeleid.

1315

1316 Met het ingaan van het nieuwe visserijbeleid zal de invulling van beleid op regionaal niveau tussen
1317 lidstaten kunnen plaatsvinden. Wij hebben ons er sterk voor gemaakt dat stakeholders uit de sector
1318 daadwerkelijke invloed hebben in dat proces, en willen erop toezien dat dat in de praktijk zo gebeurt.
1319 Lidstaten moeten daarom in het kader van regionalisering serieus invulling geven aan hun
1320 samenwerking met de visserijadviesraden (AC's).

1321 **Gemeenschappelijk Visserijbeleid**

1322 In 2013 is besloten over het nieuwe visserijbeleid voor de komende jaren. Het Gemeenschappelijk
1323 Visserijbeleid (GVB) moet niet alleen ecologisch, maar ook economisch en sociaal solide zijn. De
1324 hoeveelheid vis die gevangen mag worden (TAC) streeft naar een Maximale Duurzame Opbrengst.
1325 Dit moet wel een doelwaarde zijn, want niet alleen als de hoeveelheid te hoog wordt vastgesteld
1326 maar óók als deze te laag wordt vastgesteld, kan dit de balans in de zee verstoren en de visserijsector
1327 onnodig in problemen brengen, omdat de quota dan te vroeg in het jaar bereikt zijn. ChristenUnie en
1328 SGP willen er dat bij het vaststellen van de TAC rekening wordt gehouden worden met soorten die
1329 vaak samen worden gevangen (geassocieerde bestanden) waarbij de doelsoort leidend is. Het is
1330 belangrijk dat de praktijkkennis van de vissers wordt meegenomen in wetenschappelijke analyses
1331 over de status van de visbestanden.

1332 **Aanlandplicht**

1333 De Europese Unie heeft niet goed naar de sector geluisterd bij de hervorming van het visserijbeleid.
1334 De rigide aanlandplicht, waardoor alle bijvangst aan wal moet worden gebracht, is onuitvoerbaar in
1335 de gemengde visserij in de Noordzee. ChristenUnie en SGP zijn vanaf het begin tegen deze
1336 onwerkbare aanlandplicht geweest.

1337

1338 In een gemengde visserij is bijvangst nooit helemaal te voorkomen. Stapsgewijze maar nadrukkelijke
1339 vermindering van bijvangst kan voor de Noordzeevisserij het best bereikt worden via een realistisch

1340 tijdpad in het meerjarenbeheerplan. Een aanlandplicht werkt kostenverhogend. Het is
1341 tegennatuurlijk om eerst een volledige infrastructuur te moeten opzetten voor de verwerking van
1342 alle ongewenste bijvangst, terwijl het doel is te streven naar vermindering van ongewenste bijvangst
1343 van jonge vis.

1344

1345 ChristenUnie en SGP blijven er op wijzen dat een rigide teruggooiverbod per januari 2016 niet kan.
1346 De plannen moeten zich alsnog richten op een realistische vermindering van bijvangst. Wij willen niet
1347 dat zogenoemde “choke species” (soorten die worden meegevangen met de hoofdsoort en waarvoor
1348 een klein quotum beschikbaar is) de Noordzeevervisserij kunnen stilleggen. ChristenUnie en SGP willen
1349 in ieder geval dat de nieuwe aanlandquota verhoogd worden met de hoeveelheid vis die voorheen
1350 als geschatte “teruggooi” van de toegestane vangstquota werd afgetrokken.

1351 **Pulskor**

1352 Een innovatieve Nederlandse uitvinding als het pulskorvistuig draagt bij aan verduurzaming door een
1353 lager een energieverbruik en een hogere selectiviteit. Europa moet volledig meewerken aan het
1354 gebruik van de pulskor in het Noordzeegebied. De tijdelijke ontheffing voor het gebruik moet zo snel
1355 mogelijk omgezet worden in een volledige toelating van de pulskor, conform het advies van het
1356 Wetenschappelijk Comité. Zeker nu de Europese Unie de vissers de aanlandplicht heeft opgelegd,
1357 mag de pulskorniet tegen gehouden worden omdat het de bijvangst drastisch vermindert.

1358 **Evenwichtige regelgeving**

1359 ChristenUnie en SGP willen minder regeldruk. Bij de invulling van bijvoorbeeld de Vogel- en
1360 Habitatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Marine Strategie moet voldoende ruimte worden geboden voor
1361 de visserij in de Noordzee, Waddenzee en binnenwateren.

1362 De handhaving van het visserijbeleid moet in alle lidstaten gelijk zijn. Alleen dan kan er sprake zijn
1363 van een gelijk speelveld. ChristenUnie en SGP willen dat controleurs de controles binnen een
1364 maximumtijd gaan uitvoeren, zodat de vissers niet onnodig hinder ondervinden van een inefficiënte
1365 controlemethode.

1366

1367 Voor een gelijk speelveld is het eveneens belangrijk dat importvis aan gelijkwaardige eisen voldoet
1368 als Europees gevangen vis. Als een te groot volume aan alternatieve goedkope importvis de
1369 marktprijs van bijvoorbeeld verse Noordzeeschol aantoonbaar verstoort, moet de hoeveelheid vis die
1370 heffingsvrij geïmporteerd kan worden, weer verminderd worden.

1371 Wat betreft de binnenvisserij, moet het aalbeheerplan voor de uittrek van paling realistische
1372 streefcijfers bevatten. Wanneer er in het beheerplan onrealistische streefcijfers worden opgenomen
1373 die gebaseerd zijn op onjuiste vooronderstellingen, wordt het onmogelijke gevraagd van de
1374 palingvisserijsector.

1375 **Europees Visserijfonds**

1376 Vanuit het Europees Visserijfonds (EFMZV) kunnen innovaties gestimuleerd worden die gericht zijn
1377 op verbetering van het verdienmodel van de visserijsector. Onderzoek naar selectieve en innovatieve
1378 vangsttechnieken verdient steun. Ook moet er geld uit het Europees Visserijfonds beschikbaar zijn
1379 voor het onderscheidend in de markt zetten van kwaliteitsvis uit bijvoorbeeld de Noordzee. De

1380 mogelijkheden die het EFMZV biedt voor ondersteuning van het werk van producentenorganisaties
1381 dienen voluit te worden benut. Tevens dient er Europese subsidie vrijgemaakt te worden voor het
1382 uitzetten van paling.

1383 **Kernpunten Visserij**

- 1384 • ChristenUnie en SGP willen dat de pulskorvisserij zo snel mogelijk toegestaan wordt voor de
1385 hele vloot in het Noordzeegebied.
- 1386 • In plaats van de onuitvoerbare aanlandplicht, dient er alsnog een realistisch tijdpad in het
1387 meerjarenbeheerplan te komen voor stapsgewijze vermindering van ongewenste bijvangst.
- 1388 • De nieuwe aanlandquota moeten worden vastgesteld op basis van de hoeveelheid vis die
1389 voorheen als geschatte “teruggooi” in de wetenschappelijke bestandsberekeningen werd
1390 meegenomen.
- 1391 • Over de details van het visserijbeleid wordt regionaal besloten, samen met stakeholders uit
1392 de sector.
- 1393 • Het is van belang dat de handhaving van het visserijbeleid in alle lidstaten even streng is.
- 1394 • Controleurs gaan controles uitvoeren binnen een maximumtijd, zodat het vissersvaartuig
1395 niet onnodig lang stilligt vanwege inefficiënte controlemethodes.
- 1396 • Aan importvis worden gelijkwaardige eisen gesteld als aan Europese vis.
- 1397 • Onjuiste suggestieve beeldvorming over visserij in het Europees Parlement en daarbuiten
1398 wordt een halt toegeroepen.

1399

Hoofdstuk 6 Milieu, energie en onderzoek

1400 Als rentmeester op aarde heeft de mens de verantwoordelijkheid om het leven in al zijn diversiteit te
1401 beschermen en te onderhouden. Daarom streven ChristenUnie en SGP naar een duurzaam Europa
1402 waarin de zorg voor het milieu belangrijk is, en waar tegelijkertijd de lasten voor consumenten, het
1403 bedrijfsleven, landbouw en visserij eerlijk worden verdeeld. Het overgrote deel van de
1404 milieuproblemen is grensoverschrijdend, wat Europees milieubeleid met een verdere uitwerking
1405 door de lidstaten noodzakelijk maakt. Ook verbetert milieubeleid op Europees niveau de
1406 concurrentiepositie van bedrijven die hun maatschappelijke verantwoordelijkheid nakomen. Naast
1407 specifiek milieubeleid is het belangrijk dat het belang van het milieu meeweegt op andere terreinen.

1408 Doeltreffend klimaatbeleid

1409 Er is onmiskenbaar wetenschappelijk bewijs dat naast de natuurlijke klimaatschommelingen de
1410 invloed van de mens op klimaatverandering aanzienlijk is. In 2012 liep het Kyotoverdrag af. De
1411 pogingen om tot een opvolger van dit verdrag te komen zijn enkele jaren geleden helaas mislukt.
1412 ChristenUnie en SGP steunen de onderhandelingen om tot nieuwe internationale akkoorden te
1413 komen. Het amendement van Doha van 2012 (waarbij een deel van de leden van de Verenigde
1414 Naties (VN), waaronder de EU-lidstaten, zich conformeerde aan nieuwe eisen voor de periode 2013-
1415 2020) is een positieve stap. Teleurstellend is dat dit amendement uiteindelijk maar 15% van de
1416 mondiale CO₂-emissies dekt omdat landen zoals de VS, Rusland, China en India niet meedoen. Dit zal
1417 vooral negatief uitpakken voor ontwikkelingslanden. ChristenUnie en SGP zullen de pogingen om in
1418 2015 tot een nieuw mondiaal akkoord te komen steunen. Het is wel zo eerlijk dat alle VN-leden
1419 bijdragen aan een beter klimaat. Ook is het eerlijk om alle sectoren die broeikasgassen uitstoten
1420 (inclusief de luchtvaart) te laten bijdragen. De Europese Unie moet in navolging van het advies van
1421 het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) streven naar een vermindering van de
1422 uitstoot van broeikasgassen van tenminste 30% in 2020 en 80% in 2050.

1423 Eerlijke koolstofmarkt

1424 Emissiehandel is in potentie een doeltreffend instrument waardoor CO₂ uitstoot beperkt wordt.
1425 ChristenUnie en SGP staan hier volledig achter. In de komende jaren moet worden toegezien op de
1426 goede werking van het systeem. Van belang is dat er daadwerkelijke prikkels blijven bestaan om tot
1427 emissiereductie te komen. ChristenUnie en SGP waren dan ook voor de tussentijdse ingreep 2013
1428 van de Europese Commissie, waarbij een deel van de emissierechten tijdelijk uit de markt werd
1429 gehaald, maar zij benadrukken dat dit soort ingrepen een uitzondering moet blijven. Wanneer er
1430 toch ingegrepen moet worden, moet ervoor worden gewaakt dat de langetermijnplanning van
1431 bedrijven wordt verstoord. Wereldwijd bestaan er meerdere emissiehandelssystemen. ChristenUnie
1432 en SGP zijn er voorstander van dat deze systemen in de toekomst worden geïntegreerd, bij voorkeur
1433 onder auspiciën van de UNFCCC, de klimaatconventie van de VN . Op deze manier wordt ook het
1434 risico op koolstoflekkage (bedrijven vertrekken uit de Europese Unie en vestigen zich elders om zo
1435 onder de wetgeving uit te komen) verder ondervangen.

1436 Schoner transport

1437 De toename van de mobiliteit heeft geleid tot meer luchtvervuiling. Behalve CO₂ wordt er veel
1438 zwaveldioxide, stikstofdioxide, koolwaterstoffen en fijn stof uitgestoten. Gelukkig bestaan er
1439 Europese grenswaarden die lidstaten ertoe verplichten de luchtvervuiling terug te dringen. Deze
1440 richtlijnen moeten gehandhaafd en in de toekomst zo nodig verder aangescherpt worden. Het
1441 doorberekenen van alle kosten van het wegvervoer draagt bij aan een milieuvriendelijkere
1442 transportsector. Wanneer in deze heffing ook de luchtverontreiniging wordt opgenomen zal dit
1443 vervoerders ertoe prikkelen beperkende maatregelen te nemen. Niet alleen lidstaten en vervoerders
1444 hebben hier een verantwoordelijke rol. Auto- en brandstofproducenten moeten, gestimuleerd door
1445 Europese regelgeving, hun inspanningen om schonere auto's te ontwikkelen intensiveren.
1446 ChristenUnie en SGP staan positief tegenover de ontwikkeling van meer hybride en elektrische
1447 vormen van transport en wil dat de Europese Unie gezamenlijk onderzoek hiernaar financiert en
1448 standaardisatie bevordert.

1449 **Natuur in evenwicht**

1450 Een duurzame leefomgeving verhoogt de kwaliteit van leven van mens en dier. Blijvende inzet voor
1451 de kwaliteit van lucht en water is van groot belang. In het raamwerk van de Kaderrichtlijn Water
1452 moeten lidstaten dan ook nauw samenwerken om de huidige regelgeving toe te passen, waardoor de
1453 waterkwaliteit wordt bevorderd. De inspanningen van de laatste jaren resulteren nu al in merkbaar
1454 positieve gevolgen, bijvoorbeeld voor de visstand in de grote rivieren. Behalve naar aandacht voor
1455 lucht en water streven ChristenUnie en SGP naar bescherming van de biodiversiteit. In Nederland
1456 botst het natuurbeleid soms met andere activiteiten, waarbij agrarische activiteiten nogal eens in het
1457 nauw kunnen komen. Het is belangrijk dat er in goed overleg met deze sector afspraken worden
1458 gemaakt over de instandhouding van de soortenrijkdom.

1459 **Bio-economie in balans**

1460 ChristenUnie en SGP zijn voorstander van een economie waarin producten voor een belangrijk deel
1461 worden gemaakt van natuurlijke (afval)materialen zoals algen, plantenresten en vleesafval in plaats
1462 van fossiele grondstoffen (de zogenaamde bio-economie). Voorwaarde is wel dat de
1463 voedselproductie daarbij niet wordt geschaad en het geen negatieve effecten heeft op het
1464 landgebruik. Daarom moeten er Europese wettelijke normen worden vastgesteld voor biomassa,
1465 evenals die zijn opgesteld voor de productie van biobrandstoffen.

1466 **Adequate handhaving**

1467 Er kan veel milieubeleid worden ontwikkeld, maar als dit beleid niet wordt gehandhaafd valt er
1468 weinig voordeel te halen. ChristenUnie en SGP zien graag een meer geharmoniseerde wijze van
1469 nationale milieu-inspecties op EU-niveau om zo de nationale handhaving van milieuwetgeving op een
1470 hoger niveau te brengen.

1471 **Op weg naar een stabiele, duurzame energievoorziening**

1472 Energie is een gedeelde bevoegdheid tussen de lidstaten en de EU. Daarbij moeten
1473 grensoverschrijdende problemen door de Europese Unie worden aangepakt, en moet de rest aan de
1474 lidstaten worden overgelaten. Energiebeleid blijft in de opvatting van ChristenUnie en SGP primair
1475 een nationale aangelegenheid. De Europese Unie heeft geen zeggenschap over bijvoorbeeld onze

1476 aardgasreserves, en dat dient zo te blijven. De Europese Unie dient zich te concentreren op de
1477 versterking van de interne energiemarkt en de mondiale positie van de lidstaten. Ze staan dan
1478 sterker in de onderhandelingen met derde landen. Het voltooiën van de interne energiemarkt moet
1479 de komende jaren prioriteit hebben. Het koppelen van de energienetwerken van lidstaten bevordert
1480 de leveringszekerheid en vermindert de afhankelijkheid van één leverancier. Landen kunnen dan
1481 gebruikmaken van elkaars overcapaciteit op het netwerk en fluctuaties in de energiestromen
1482 opvangen. Dit is vooral belangrijk bij een sterk groeiend aandeel van wind- en zonne-energie. De
1483 aanleg van stroomkabels tussen de lidstaten loopt daarmee niet in de pas en verdient daarom extra
1484 aandacht.

1485 **Afhankelijkheid verminderen**

1486 De Europese Unie is grotendeels afhankelijk van de import van olie en gas. Dit maakt ons kwetsbaar
1487 en dat willen we aanpakken door te zoeken naar andere leveranciers en andere, nieuwe
1488 energiebronnen. Allereerst moet de afhankelijkheid van Rusland en landen in het Midden-Oosten
1489 verminderd worden. Deze landen zijn politiek instabiel en deinzen er niet voor terug om de
1490 energielevering als politiek instrument in te zetten. De zogenoemde “Arabische lente” heeft dit
1491 probleem nog urgenter gemaakt, vanwege de politieke instabiliteit en toenemende politieke,
1492 etnische en religieuze spanningen. Daarnaast is diversificatie van het energiebeleid belangrijk. Meer
1493 verschillende energiebronnen maken de lidstaten minder afhankelijk en kwetsbaar in de
1494 energievoorziening. Nieuwe gas- en olieleidingen in andere landen in Centraal-Azië, de Kaukasus en
1495 de Balkan kunnen hieraan bijdragen. Ook lng, vloeibaar gas, biedt nieuwe mogelijkheden. Daarmee
1496 wordt de aanvoer uit een groter aantal landen mogelijk. Uiteraard blijft energiebesparing een
1497 belangrijke en meestal relatief goedkope manier om de afhankelijkheid te verminderen.

1498 **Nieuwe energiebronnen**

1499 Nieuwe energiebronnen kunnen helpen bij het terugdringen van de CO₂-uitstoot en diversificatie en
1500 dus verminderde afhankelijkheid van energiebronnen en -leveranciers. Daarnaast kunnen ze
1501 bijdragen aan het behalen van de Europa 2020-doelstellingen. Deze doelen zijn, naast de
1502 vermindering van CO₂-uitstoot, de stijging van energie-efficiency met 20% en een aandeel van 20%
1503 hernieuwbare energie in het totale energieverbruik van de Europese Unie in 2020. Hoewel reeds is
1504 gebleken dat deze doelen een forse inspanning vereisen, is het toch gewenst nu reeds doelen te
1505 stellen voor 2030. Dan kan het bedrijfsleven bij zijn investeringen anticiperen op verder liggende,
1506 hogere doelen en zich zo een belangrijke positie verwerven op de internationale markten. Het verder
1507 ontwikkelen van hernieuwbare energie, zoals zonne-energie, windenergie, biomassa en energie uit
1508 waterkracht, wordt dan sterk gestimuleerd.

1509 **Zoeken naar duurzaam**

1510 Hernieuwbare energie is echter niet automatisch duurzaam. Voor de productie van windmolens en
1511 zonnepanelen zijn veel grondstoffen nodig. Denk aan staal en koper voor windparken. De productie
1512 van deze grondstoffen is belastend voor het milieu. Daarnaast zijn er grote investeringen nodig in de
1513 infrastructuur. De biobrandstoffen van de eerste generatie blijken geen duurzame energiebron te
1514 zijn. De productie ervan kost soms meer energie dan het oplevert. Het gebruik van hernieuwbare
1515 energiebronnen zorgt ook voor nieuwe geopolitieke afhankelijkheid. Zo is 97 procent van de
1516 voorraad zeldzame aardmetalen in Chinese handen. Deze metalen zijn nodig bij de onder andere de

1517 productie van windmolens en zonnepanelen. Onderzoek naar nieuwe, duurzame energiebronnen is
1518 daarom noodzakelijk. De Europese Unie kan hierbij een rol spelen door de financiering van
1519 onderzoek en het uitwisselen van beste praktijken. Daarbij verdient onderzoek naar en de benutting
1520 van “nieuwe” biomassa (biobrandstoffen van de tweede generatie), aardwarmte en zonne-energie
1521 alle aandacht. Andere energiebronnen, zoals olie en gas, blijven vooralsnog eveneens belangrijk.
1522 ChristenUnie en SGP vinden daarom ook dat lidstaten vrij moeten zijn om hun eigen energiebronnen
1523 te kiezen en een energiemix samen te stellen. De hiervoor genoemde aangescherpte klimaatdoelen
1524 zullen landen stimuleren hun energiemix steeds duurzamer te maken. Belangrijk punt van aandacht
1525 daarbij is het grote publieke belang van de leveringszekerheid. Dit vereist, behalve goede
1526 internationale energienetwerken, voldoende stabiele energiebronnen die als buffer kunnen fungeren
1527 voor bronnen zoals wind en zon die naar hun aard een sterke fluctuatie vertonen. In het kader van
1528 Euratom zijn er terecht strenge basisnormen vastgesteld voor de veiligheid van kerncentrales. Gelet
1529 op de grensoverschrijdende effecten die een ramp zou hebben, is het voor ChristenUnie en SGP
1530 vanzelfsprekend dat deze normstelling en de controle daarop op EU-niveau moeten blijven
1531 plaatsvinden.

1532 **Wetenschappelijk onderzoek**

1533 Door onderzoekfondsen tussen onderzoekers te verdelen via een systeem van internationale
1534 concurrentie, wordt de kwaliteit van Europees onderzoek sterk verbeterd. Daarom is het goed dat de
1535 Europese Unie bijdraagt aan de financiering van wetenschappelijk onderzoek. Het
1536 onderzoeksprogramma Horizon 2020 bevat uitdagende kennisvragen die door de beste onderzoekers
1537 in Europa in onderlinge competitie kunnen worden aangepakt. Het voorgestelde onderzoek naar
1538 energie, vervoer, klimaat, landbouw, veiligheid, vergrijzing, gezondheidszorg, bio-economie en
1539 grondstofgebruik dient multidisciplinair en in samenwerking met belanghebbenden te worden
1540 uitgevoerd.

1541 De voorgestelde drastische vereenvoudiging van de bureaucratie wordt toegejuicht en dient
1542 nauwlettend te worden gevolgd.

1543 **Grenzen aan onderzoek**

1544 Wij erkennen het belang van onderzoek, maar maken ons sterk voor ethische begrenzing. Niet alles
1545 wat technisch mogelijk is, moet worden onderzocht. Denk bijvoorbeeld aan embryonaal
1546 stamcelonderzoek. Wij vinden dat embryo's niet mogen worden gecreëerd voor wetenschappelijk
1547 onderzoek. Ook onderzoek waarvoor embryo's vernietigd worden, of waarbij menselijk en dierlijk
1548 genetisch materiaal wordt gecombineerd, moet verboden worden. Dergelijk onderzoek gaat voorbij
1549 aan de waarde van door God gegeven leven en overschrijdt de door God gestelde grenzen tussen
1550 mens en dier.

1551 In diverse lidstaten is embryonaal stamcelonderzoek verboden. Toch is er binnen Horizon 2020
1552 ruimte om dit onderzoek te financieren. Wij vinden het onbestaanbaar dat lidstaten meebetalen aan
1553 onderzoek dat in hun eigen land verboden is. Embryonaal stamcelonderzoek mag daarom niet door
1554 de Europese Unie worden gefinancierd. Daarnaast zijn er veelbelovende wetenschappelijke
1555 doorbraken op het gebied van stamcelonderzoek, waarbij volwassen stamcellen verkregen kunnen
1556 worden zonder menselijke embryo's te vernietigen.

1557 Ook nanotechnologie is een terrein waarop nog veel aanvullend onderzoek moet worden gedaan. Er
1558 is nog maar weinig bekend over de langetermijngevolgen, risico's voor de volksgezondheid en het
1559 milieu. Dat moet eerst onderzocht worden.

1560 **Kernpunten**

- 1561 • De Europese Unie streeft in navolging van het advies van het Intergovernmental Panel on
1562 Climate Change (IPCC) naar een vermindering van de uitstoot van broeikasgassen met ten
1563 minste 30% in 2020 en 80% in 2050.
- 1564 • De verschillende emissiehandelsystemen die bestaan in de wereld worden geïntegreerd, bij
1565 voorkeur onder auspiciën van de UNFCCC, de klimaatconventie van de VN.
- 1566 • De omslag naar een bio-economie mag de voedselproductie niet schaden. Daarom stelt de
1567 Europese Unie wettelijke normen vast voor biomassa, zoals die ook zijn opgesteld voor de
1568 productie van biobrandstoffen.
- 1569 • Het Europese energiebeleid blijft beperkt tot grensoverschrijdende zaken en concentreert
1570 zich op versterking van de interne energiemarkt. De Europese Unie krijgt geen zeggenschap
1571 over de energievoorraden in de lidstaten.
- 1572 • De Europese Unie coördineert en financiert onderzoek naar duurzame en innovatieve
1573 alternatieve energiebronnen zoals biobrandstoffen van de tweede generatie, aardwarmte en
1574 zonne-energie.
- 1575 • Euratom blijft een cruciale rol vervullen bij de normstelling ten aanzien van de veiligheid van
1576 kerncentrales en de controle daarop.
- 1577 • De Europese Unie financiert geen embryonaal stamcelonderzoek.
- 1578 • Aanvullend onderzoek naar de effecten, gevolgen en risico's van nanotechnologie is
1579 noodzakelijk.

1580 **Hoofdstuk 7** **Justitie, immigratie en asiel**

1581 Een Europa met open grenzen vraagt om samenwerking tussen de lidstaten op het terrein van
1582 justitie, immigratie en asiel. De Europese Unie moet een ruimte zijn van vrijheid, veiligheid en recht
1583 waarin respect is voor de onderlinge diversiteit. De open grenzen van Schengen creëren in Europa
1584 veel mogelijkheden en vereenvoudigen internationale handel en reizen sterk. Tegelijk stellen ze ons
1585 voor gezamenlijke uitdagingen die om een gezamenlijke aanpak vragen. Volgens ChristenUnie en
1586 SGP moet daarbij het uitgangspunt zijn dat wat door lidstaten zelf geregeld kan worden, ook door
1587 lidstaten zelf geregeld moet worden.

1588 **Asiel, vluchtelingen en immigratie**

1589 We moeten waken voor onverschilligheid als het gaat om de massale komst van vluchtelingen en de
1590 daarmee samenhangende problemen, soms zelfs ellende. Ze kloppen aan bij onze grens. De
1591 Nederlandse buitengrens is langer dan onze eigen kustlijn. De Europese buitengrens is door
1592 Schengen ook de onze geworden.

1593 Het is niet werkbaar als 28 lidstaten ieder hun eigen asielbeleid voeren. Afstemming en het zo veel
1594 mogelijk hanteren van dezelfde minimumnormen is wenselijk. Meer eenheid in de beoordeling van
1595 de situatie in herkomstlanden van asielzoekers is nodig. Lidstaten blijven wel zelf verantwoordelijk
1596 voor de precieze invulling en uitvoering van het asielbeleid. Voor alles wat in het gemeenschappelijk
1597 Europees asielbeleid geregeld wordt, blijven ChristenUnie en SGP streven naar een beleid dat
1598 rechtvaardig en humaan is voor de asielzoeker en solidair tussen de verschillende lidstaten. De
1599 mensenrechten en de veiligheid van kinderen en volwassenen moeten hierbij gewaarborgd zijn, want
1600 deze gelden niet alleen voor burgers van de Europese Unie. Het is nodig dat alle Europese landen
1601 hun verantwoordelijkheid nemen bij de hervestiging van asielzoekers.

1602 Vluchtelingen kunnen het beste worden opgevangen in de regio van herkomst. De Europese Unie
1603 werkt hiertoe samen met de Verenigde Naties en geeft landen die met de opvang te maken krijgen
1604 financiële en materiële steun. Bij vervolging in eigen land moet er volgens ChristenUnie en SGP voor
1605 een vluchteling altijd hulp en een veilige plek zijn in Europa.

1606 Voor kennismigranten is er ook plek in Europa, lidstaten moeten daarop hun eigen beleid kunnen
1607 bepalen. Kennismigratie biedt veel kansen voor lidstaten en voor het land van herkomst. Maar het
1608 permanente verlies van talent voor het land van herkomst moet worden voorkomen. ChristenUnie
1609 en SGP willen geen braindrain uit ontwikkelingslanden stimuleren.

1610 **Grensbewaking en illegale immigratie**

1611 De wereldwijde immigratie is de afgelopen decennia toegenomen. Europa neemt een groot deel
1612 daarvan voor zijn rekening. Immigratie zet veel druk op de Europese grenzen. Schengenlidstaten
1613 blijven primair zelf verantwoordelijk voor de eigen grensbewaking en de financiering daarvan. Bij
1614 falende grenscontroles van een buurland, moet het voor een Schengenlid mogelijk blijven om de
1615 binnengrenscontroles tijdelijk weer in te voeren. Voor de bewaking van onze gezamenlijke
1616 buitengrens, voor het ondersteunen van lidstaten die (tijdelijk) zelf niet voldoende in de
1617 grensbewaking kunnen voorzien en voor de repatriëring van illegale immigranten kunnen altijd
1618 voldoende middelen en mensen beschikbaar blijven via Frontex.

1619 Er moet gewerkt worden aan gezamenlijke verlichting van de druk op de Europese buitengrens. Dit is
1620 in het belang van de mannen, vrouwen en kinderen die daar soms onder erbarmelijke
1621 omstandigheden arriveren. Het is ook in het belang van de zuidelijke lidstaten, die de toestroom op
1622 sommige plekken nauwelijks kunnen bolwerken, met schrijnende humanitaire situaties tot gevolg.
1623 Tegelijk moet Europa beseffen dat zolang het een vrij en economisch welvarend continent is, het
1624 voor velen aantrekkingskracht blijft houden. Illegale immigratie zal daarom niet stoppen. Een middel
1625 om met de gevolgen van illegale immigratie om te gaan zijn mobiliteitspartnerschappen. Daarin
1626 maken de lidstaten van de Europese Unie afspraken met landen van herkomst over visabeleid,
1627 grensbewaking en het terugnemen van illegale migranten.

1628 **Justitiesamenwerking**

1629 Ook als het om justitie gaat vinden ChristenUnie en SGP het niet nodig verschillen in nationale
1630 wetgeving gelijk te trekken als iets geen Europese aanpak nodig heeft. Europese justitiële
1631 samenwerking is weer wel noodzakelijk als het grensoverschrijdend karakter van zaken daarom
1632 vraagt. Voorbeelden van het eerste zijn het personen- en familierecht, dat blijven zaken voor de
1633 lidstaat zelf. Zo mag er bijvoorbeeld geen wijziging van nationale wetgeving worden afgedwongen op
1634 het gebied van huwelijk en echtscheiding. Het tegengaan van grensoverschrijdende zaken als drugs-
1635 en mensenhandel, gedwongen prostitutie, internationale criminaliteit en terrorisme vereist juist wel
1636 samenwerking tussen de lidstaten van de Europese Unie.

1637 Nederland heeft daarbij een belangrijke rol, omdat het een transitmarkt en bestemmingsland is voor
1638 drugs, mensenhandel, mensensmokkel en vuurwapens. Zo'n positie raakt niet alleen Nederland maar
1639 het hele Schengengebied.

1640 Bij de gezamenlijke Europese aanpak zijn en blijven de beginselen van de rechtsstaat leidend. In de
1641 Europese Unie is er ruimte voor diversiteit, mensenrechten gelden voor iedereen. Discriminatie van
1642 minderheden past niet binnen de Europese Unie. Zo moeten bijvoorbeeld antisemitisme en
1643 discriminatie van Roma en Sinti door lidstaten worden tegengegaan.

1644 **Aanpak mensenhandel en moderne slavernij**

1645 In Europa zijn volgens een recente schatting van de VN 140.000 mensen slachtoffer van
1646 mensenhandel, met seksuele uitbuiting tot gevolg. Elk jaar komen daar tienduizenden nieuwe –
1647 voornamelijk vrouwelijk – slachtoffers bij. ChristenUnie en SGP willen dat mensenhandel zo veel
1648 mogelijk bij de bron wordt aangepakt. Ook binnen Europa en binnen de lidstaten van de Europese
1649 Unie is er sprake van mensenhandel. Lidstaten waar veel slachtoffers vandaan komen moeten werk
1650 maken van een preventieprogramma, indien nodig ondersteund met expertise van andere lidstaten.
1651 Slachtoffers moeten begeleiding krijgen die zorgt voor veilige terugkeer naar hun thuisland. Het
1652 tegengaan van mensenhandel en mensensmokkel binnen en van buiten de Europese Unie vraagt om
1653 intensieve coördinatie en samenwerking op dit vlak tussen justitie en politie van de lidstaten en
1654 derde landen. Er moeten meer steekproefsgewijze controles komen. ChristenUnie en SGP vinden dat
1655 er bij de gezamenlijke aanpak van de gevolgen mensenhandel en mensensmokkel in het bijzonder
1656 aandacht moet zijn voor slachtoffers van seksuele uitbuiting, gedwongen prostitutie en arbeid onder
1657 mensonterende omstandigheden. Moderne slavernij moeten we nergens tolereren.

1658 **Bestrijding drugshandel**

1659 ChristenUnie en SGP zijn tegen het huidige gedoogbeleid in Nederland en streven ook in de Europese
1660 Unie een strikt drugsbeleid na. Drugs zijn een bron van ellende en hangen in Nederland en
1661 daarbuiten samen met allerlei vormen van (georganiseerde) criminaliteit en geweld. Drugstoeristen
1662 en drugsrunners kunnen voor veel overlast zorgen. Als ze uit een andere lidstaat komen moeten ze
1663 gewerd kunnen worden. Drugsgebruik moet door lidstaten ontmoedigd worden, ook moet het
1664 aantal slachtoffers met gezondheidsschade omlaag. Om de drugs op te sporen zijn er ook meer
1665 steekproefsgewijze controles nodig aan de buitengrens van het Schengengebied. Transportroutes
1666 van drugssmokkel naar Europa lopen onder andere via West-Afrika en hebben daar voor de
1667 samenlevingen ontwrichtende effecten. Het tegengaan van de aanvoer van drugs vraagt om een
1668 gezamenlijke strijd van de EU-lidstaten en derde landen tegen de internationale drugsproductie en -
1669 handel.

1670 **Tegengaan van grenzeloze criminaliteit en terrorisme**

1671 Criminaliteit houdt geen rekening met landsgrenzen, de bestrijding ervan zou dat dus ook niet
1672 moeten doen. De bestrijding van terroristen, cybercriminelen, verspreiders van kinderporno en
1673 georganiseerde misdadigers vereist samenwerking en overleg tussen politie- en justitiediensten van
1674 verschillende lidstaten. Deze samenwerking verdient de voorkeur boven meer wet- en regelgeving
1675 vanuit de Europese Unie. Het is belangrijk dat lidstaten zelf zorgen voor een betrouwbaar en
1676 functionerend politie- en justitieapparaat. Voor het bestrijden van grensoverschrijdende criminaliteit
1677 is de ondersteuning van de lidstaten door Europol en Eurojust noodzakelijk. De lidstaten stellen,
1678 onderprivacyvoorwaarden, zo veel mogelijk informatie beschikbaar aan deze organisaties.

1679 Internationale criminaliteit komt ook van buiten de Europese Unie. De Europese Unie moet daarom
1680 ondersteuning tot opbouw en versterking van de rechtsstaat, politie en justitie geven aan staten die
1681 de bron zijn van criminaliteit die de Europese Unie bereiken. Dit moet de Europese Unie in ieder
1682 geval doen in landen die grenzen aan de eigen buitengrens waar een (eerdere) volksopstand zorgt
1683 voor een politiek instabiele situatie.

1684 Het biljet van 500 euro wordt vooral voor criminele betalingen gebruikt en moet daarom worden
1685 afgeschaft. EU-lidstaten mogen onder geen beding meewerken aan marteling, illegale opsluiting of
1686 illegale uitlevering van gevangenen.

1687 **Fraude- en corruptiebestrijding**

1688 Corruptie is een bedreiging voor de rechtsstaat. EU-instituten en de lidstaten moeten de
1689 strafbepalingen voor vormen van corruptie zoals omkoping, verduistering, wederrechtelijke toe-
1690 eigening en ambtsmisbruik naleven. Belastingontduiking en -fraude kunnen ook grensoverschrijdend
1691 zijn. De aanpak daarvan moet nationaal zijn, het overleg Europees en indien nodig internationaal.
1692 Fraude met toeslagen en subsidies door inwoners van andere EU-lidstaten moeten door lidstaten zo
1693 nodig gezamenlijk worden aangepakt.

1694 De Europese Unie heeft geen Europees openbaar ministerie nodig. De taak die deze dienst zou
1695 moeten oppakken, de vervolging van fraude met EU-gelden, moet primair bij de lidstaten blijven en
1696 vereist geen extra vorm van strafprocesrecht binnen de Europese Unie. Op het gebied van het
1697 strafrecht is informatie-uitwisseling tussen de lidstaten wel van belang, net als wederzijdse erkenning
1698 van strafrechtelijke sancties. Voor bijvoorbeeld artsen en kinderdagverblijfmedewerkers met een

1699 strafrechtelijk beroepsverbod, moet het niet mogelijk zijn om in een andere lidstaat hun beroep uit
1700 te oefenen.

1701 **Bescherming privacy en persoonsgegevens**

1702 Privacy en de bescherming van persoonsgegevens van burgers zijn een groot goed, maar komen door
1703 verschillende zaken onder druk te staan. Het tegengaan van bijvoorbeeld terrorisme, internationale
1704 criminaliteit en belastingontduiking vraagt om de overdracht van informatie van bedrijven en
1705 organisaties aan overheden en om informatie-uitwisseling tussen overheden onderling. Telkens moet
1706 de afweging gemaakt worden wat zwaarder weegt, de privacy van de burger of het doel van de
1707 informatieoverdracht of -uitwisseling. Ook technologische ontwikkelingen en commerciële
1708 toepassingen daarvan maken het noodzakelijk de privacy en gegevens van burgers te beschermen.

1709 Daarom moet altijd duidelijk zijn wie toegang heeft tot de informatie, waarom die informatie nodig is
1710 en in welke vorm ze beschikbaar gesteld moet worden. Dit geldt in het bijzonder voor de bewaring
1711 van gegevens van telecommunicatie. Het bewaren van gegevens heeft een formele
1712 rechtvaardigingsgrond nodig, wordt aan termijnen gebonden en dient regelmatig te worden
1713 beoordeeld op nut en noodzaak. ChristenUnie en SGP vinden dat burgers en bedrijven meer inzicht
1714 moeten krijgen in wat er met hun gegevens gebeurt. Tegelijk moet doorslaande Europese
1715 regelgeving op het gebied van de bescherming van persoonsgegevensbeheer, voor bijvoorbeeld
1716 kerken en verenigingen, voorkomen worden.

1717 **Kernpunten**

- 1718 • Binnen de Europese Unie is voor vervolgd en altijd een veilige plek.
- 1719 • De Europese Unie staat garant voor de mensenrechten en de veiligheid voor asielzoekers en
1720 vluchtelingen.
- 1721 • Lidstaten werken samen om mensenhandel vanaf de bron aan te pakken.
- 1722 • Landen buiten de Europese Unie met een slecht functionerende rechtsstaat worden
1723 ondersteund.
- 1724 • Burgers krijgen inzicht in wat Europese instellingen en nationale overheden met hun
1725 gegevens doen.
- 1726 • De regelgeving tegen fraude en corruptie wordt streng gehandhaafd.

1727 **Verklarende woordenlijst**

1728 Bankenunie

1729 De constructie waarbij de landen van de Economische en Monetaire Unie een gezamenlijk beleid
1730 gaan voeren ten aanzien van banken. Alle banken die gevestigd zijn in de betrokken landen dienen
1731 aan dezelfde regelgeving te voldoen en staan onder direct of indirect toezicht door de ECB.
1732 Daarnaast vormen de deelnemende banken een fonds voor in de toekomst benodigde
1733 reddingsoperaties van banken. Ook is het de bedoeling dat er op termijn een Europees fonds komt
1734 dat spaargelden tot 100.000 euro garandeert.

1735 Begrotingsunie

1736 De Europese begrotingsunie verwijst naar de geplande intensievere samenwerking tussen de staten
1737 van de Europese Unie op het gebied van de begrotingspolitiek. In een begrotingsunie nemen de
1738 regeringen van de deelnemende landen hun beslissingen inzake uitgaven, belastingen en heffingen
1739 gezamenlijk. De Europese begrotingsunie omvat twee aspecten. Ten eerste dat landen die zich niet
1740 aan de opgelegde begrotingsdiscipline houden en die de in het Stabiliteit- en Groeipact
1741 overeengekomen begrotingsdiscipline overtreden, een aantal van hun soevereine bevoegdheden
1742 verliezen. Ten tweede wordt er in een begrotingsunie gestreefd naar een convergentie op het gebied
1743 van belastingpolitiek, sociale zekerheid en arbeidsmarktwetgeving.

1744 Convergentiecriteria

1745 Dit zijn ijkpunten die zijn bedoeld om grote onderlinge verschillen tussen de EMU-landen te
1746 verkleinen. Het betreft de volgende criteria: prijsstabiliteit, situatie van de overheidsfinanciën
1747 (begrotingstekort onder de 3% van het bruto binnenlands product en de staatsschuld niet meer dan
1748 60%), wisselkoers en langetermijnrente. Ze worden ook wel Maastricht-criteria genoemd naar het
1749 Verdrag van Maastricht, waarin ze voor het eerst werden geformuleerd.

1750 Doha-ronde

1751 Een onderhandelingsronde tussen verschillende landen georganiseerd door de
1752 Wereldhandelsorganisatie met als doel handelsbarrières in de wereld op te heffen en vrije
1753 internationale handel mogelijk te maken, ook voor ontwikkelingslanden.

1754 Economische en monetaire unie (EMU)

1755 Het project dat is bedoeld om in de Europese Unie een monetaire unie met een geharmoniseerde
1756 economische politiek in te richten. Momenteel gebruiken 18 van de 28 EU-lidstaten de euro als
1757 betaalmiddel en coördineren zij hun economische en financiële politiek in het raamwerk van de
1758 Eurogroep.

1759 Economische Unie

1760 Nauwere samenwerking op economisch gebied, bestaande uit om te beginnen grensoverschrijdende
1761 arbeidsmobiliteit en een betere werking van de arbeidsmarkt. In tweede instantie wordt er een
1762 sterker kader gepland voor de coördinatie, convergentie en handhaving van structureel beleid. Dat
1763 omvat lidstaatcontracten met financiële steun van de EU in ruil voor structurele hervormingen op het
1764 gebied van concurrentievermogen, groei en werkgelegenheid.

1765 Emissiehandelssysteem

1766 Handel in emissierechten. Landen en bedrijven mogen maximaal een bepaalde hoeveelheid

- 1767 broeikasgassen uitstoten, het zogenoemde emissieplafond. Deze plafonds komen steeds lager te
1768 liggen. Wanneer bedrijven of landen boven hun plafonds uit dreigen te komen, kunnen ze
1769 emissierechten kopen bij andere landen of bedrijven die emissierechten over hebben. Op deze
1770 manier wordt de hoeveelheid broeikasgassen gereduceerd daar waar dat het meest efficiënt is.
- 1771 Europees Stabiliteitsmechanisme (ESM)
1772 Een permanent financieringsprogramma met een leencapaciteit van 500 miljard euro voor de
1773 redding van eurolanden in moeilijkheden. Het ESM geeft schuldinstrumenten uit om leningen te
1774 financieren en andere vormen van financiële steun.
1775
- 1776 Nationale beheerverklaring
1777 Een document waarmee een lidstaat aan de Europese Commissie verklaart dat de Europese
1778 financiële middelen door de betreffende lidstaat op zijn grondgebied rechtmatig en volgens de regels
1779 zijn besteed.
- 1780 Politieke Unie
1781 Als laatste stap in het plan van Raadsvoorzitter Van Rompuy, ter aanvulling van een geïntegreerd,
1782 financieel, budgettair en economisch beleidskader, moeten beslissingen op Europees niveau worden
1783 verantwoord tegenover het Europees Parlement en in voorkomend geval het nationaal parlement
1784 gehandhaafd.
- 1785 Stabiliteit- en groeipact
1786 Een pakket aan afspraken waarin de EU-lidstaten zich hebben verplicht tot beperking van hun
1787 staatsschuld en begrotingstekort.